

Nr 200.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående lönereglering
för provinsialläkare och distriktsveterinärer; given
Stockholms slott den 10 mars 1939.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 10 mars 1939.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och jordbruksdepartementen anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, förslag till avlöningsbestämmelser för provinsialläkare och distriktsveterinärer.

Föredraganden anför:

Bihang till riksdagens protokoll 1939. 1 saml. Nr 200.

I. Inledning.

Vid anmälan den 18 mars 1938 av förslag till civilt avlöningsreglemente m. m. anförde jag, att jag i likhet med 1936 års lönekommitté fann ur flera synpunkter lämpligt, att den civila statsförvaltningens befattningshavare i möjligaste mån inordnades under ett och samma reglemente. I sådant syfte hade också reglementsförslaget utformats så, att reglementet kunde göras tillämpligt jämväl på sådana grupper av tjänstemän, för vilka borde gälla speciella löneplaner eller för vilka avlöningsförhållandena eljest behövde ordnas genom särskilda föreskrifter. Vidare anförde jag, att för provinsialläkare och distriktsveterinärer, för vilka befattningshavare gällde särskilda löneplaner, i det framlagda reglementsförslaget icke upptagits några bestämmelser. Kommittén, som avsett att ifrågavarande tjänstemannagrupper avlöningsförhållanden skulle regleras genom särbestämmelser under 3 avd. av civila avlöningsreglementet, hade i betänkandet anmält sin avsikt att efter slutförd utredning till Kungl. Maj:t inkomma med särskild framställning härutinnan. Jag uttalade vidare i förenämnda sammanhang, att jag förutsatte, att förslaget i denna fråga skulle kunna underställas 1939 års riksdag.

I samband med framläggandet av statsverkspropositionen till innevarande års riksdag lämnade jag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor en närmare redogörelse för den allmänna löneregleringens omfattning. Därvid erinrade jag, att civila avlöningsreglementet, som skulle träda i kraft den 1 juli 1939, omfattade — på några undantag när — i dess av 1938 års riksdag godkända lydelse samtliga de befattningshavare, vilkas avlöningsförhållanden vore reglerade genom gällande avlöningsreglementen för allmänna civilförvaltningen, kommunikationsverken, provinsialläkarstaten, domänenverket samt lots- och fyrstaten. Undantagna vore, bland andra, provinsialläkarna och distriktsveterinärerna. Jag framhöll emellertid, att förslag om lönereglering för nämnda båda befattningshavargrupper förelåge, varjämte jag uttalade, att sedan remissbehandlingen av förslaget slutförts, det samma torde få anmälas för avlåtande av proposition till riksdagen. Jag åsyftade i nämnda sammanhang det av 1936 års lönekommitté i utlåtande den 17 november 1938 framlagda förslaget till avlöningsbestämmelser för provinsialläkare och distriktsveterinärer.

Vid utarbetandet av sistnämnda förslag har kommittén varit sammansatt av följande ledamöter, nämligen expeditionschefen i finansdepartementet *A. Westling*, tillika ordförande, ledamoten av riksdagens andra kammare, ombudsmannen *O. Andersson* i Malmö, landshövdingen *D. Hansén*, ledamoten av riksdagens andra kammare, hemmansägaren *A. L. Hansson* i Rubbestad samt ledamoten av riksdagens första kammare *G. Tamm*. Vid löneregleringsfrågans behandling har lönekommittén — som ansett sig böra under hand bereda tillfälle för representanter för de av frågan berörda per-

sonalgrupperna att inom kommittén framlägga sina synpunkter — haft överläggning med provinsialläkaren i Norrköpings distrikt I. Wildner såsom representant för svenska provinsialläkarföreningen samt med ordföranden i svenska distriktsveterinärföreningen, distriktsveterinären i Sjöbo distrikt W. Borg.

Över det av 1936 års lönekommitté sålunda framlagda förslaget hava infordrade utlåtanden avgivits av medicinalstyrelsen den 10 januari 1939, av statskontoret den 13 januari 1939 samt av allmänna civilförvaltningens lönenämnd den 16 januari 1939.

II. Löneplaner för provinsialläkare m. m.

1. Gällande bestämmelsers tillkomst och innebörd.

Nu gällande avlöningsföreskrifter för provinsialläkare innefattas i avlöningsreglementet den 21 maj 1926 (nr 177) för förste provinsialläkare och provinsialläkare. Detta reglemente är beträffande de allmänna avlöningsbestämmelserna i allt väsentligt grundat på samma principer som dem, vilka kommit till uttryck i kommunikationsverkens och allmänna civilförvaltningens avlöningsreglementen. Den för provinsialläkarna gällande löneplanen (reglementets 6 §, avdelning B) är däremot uppbyggd efter andra grunder än löneplanen för civila tjänstemän i allmänhet.

1902 års löneregleringskommitté, som i utlåtande den 2 juni 1923 (nr 252 av kommitténs skriftliga utlåtanden) framlade förslag till nu gällande löne reglering för förste provinsialläkare och provinsialläkare, framhöll, att vid avlöningens utmätande för provinsialläkarna levnadskostnaderna å stationeringsorten borde tillmätas en väsentligt mindre betydelse än sådana omständigheter som graden av vederbörande distrikts svårskötthet samt storleken av den inkomst av enskild praktik, som läkaren kunde påräkna. Löneregleringskommittén hade sålunda funnit lämpligast att, då givetvis provinsialläkarbefattningarna icke borde uppdelas på skilda lönegrader, fördela befattningarna på ett antal lönegrupper, vilka liksom antalet ortsgrupper för andra befattningshavare ansetts kunna bestämmas till sju. Fördelningen av befattningarna å de olika lönegrupperna borde i likhet med ortsgrupperingen ankomma på Kungl. Maj:t, varvid hänsyn i främsta rummet borde tagas till nyssnämnda omständigheter, nämligen i vad mån distriktet kunde anses svårskött eller ej samt storleken av de inkomster av enskild praktik, som kunde påräknas. Vid grupperingen borde emellertid även beaktas, om ock i mindre grad, levnadskostnader och i förekommande fall kallortsförhållanden.

På grundval bland annat av vissa beträffande vart och ett provinsialläkar-distrikt införskaffade detaljerade uppgifter hade inom löneregleringskommit-

tén upprättats ett förslag till dylik lönegruppering. I detta förslag hade de distrikt, vilka i avseende å tjänstgöringsförhållanden och inkomster av praktik m. m. kunnat anses såsom normala eller jämförelsevis gynnsamt ställda, upptagits under lönegrupp I och de distrikt, där förhållandena kunnat anses såsom mest ogynnsamma, under lönegrupp VII; efter motsvarande grunder hade övriga distrikt inordnats i mellanliggande lönegrupper.

Beträffande frågan om de lönebelopp, som borde tillkomma provinsialläkarna, yttrade löneregleringskommittén, att det syntes kommittén skäligt att, då av dessa befattningshavare måste krävas en långvarig och dyrbar utbildning, avlöningen icke tillmättes för knapp. Kommittén erinrade, huru som avsevärda avlöningsförbättringar under åren närmast före kommitténs behandling av frågan ansetts tid efter annan böra vidtagas för att erforderlig rekrytering å provinsialläkarbanan skulle kunna vinnas, men att resultatet därav likväl befunnits otillfredsställande, om ock under den allra senaste tiden en förbättring inträtt. I betraktande därav hade kommittén ansett sig böra för det stora flertalet provinsialläkare, nämligen de, som skulle tillhöra lönegruppen I, utgå från de lönebelopp, som fastställts för befattningshavare vid statsdepartement, tillhörande 16:e lönegraden (nuvarande lönegraden B 26) och med stationeringsort inom ortsgrupp A. I likhet med vad för sistnämnda befattningshavare gällde skulle antalet löneklasser vara fyra.

Då vid den föreslagna fördelningen av provinsialläkartjänsterna i lönegrupper huvudsakligen andra förhållanden lagts till grund än vid den för statsdepartement m. fl. verk gällande ortsgrupperingen, hade det syntes kommittén nödvändigt, att löneskillnaden mellan de särskilda lönegrupperna bestämdes till avsevärt högre belopp än som ansetts erforderligt vid enbart ortsgruppering. I stället för den mellan ortsgrupperna i 26:e lönegraden fastställda löneskillnaden av 240 kronor föreslogs för provinsialläkarnas vidkommande en skillnad mellan lönegrupperna av 420 kronor.

Löneregleringskommitténs förslag till löneplan upptogs av Kungl. Maj:t i proposition (nr 74) till 1926 års riksdag och godkändes av riksdagen (skrivelse nr 191).

Den sålunda för provinsialläkare fastställda, ännu gällande löneplanen är av följande utseende:

Löneklass	L ö n e g r u p p						
	I	II	III	IV	V	VI	VII
1	7,140	7,560	7,980	8,400	8,820	9,240	9,660
2	7,620	8,040	8,460	8,880	9,300	9,720	10,140
3	8,100	8,520	8,940	9,360	9,780	10,200	10,620
4	8,580	9,000	9,420	9,840	10,260	10,680	11,100

Löneregleringskommitténs förslag till fördelning av provinsialläkartjänsterna å de i löneplanen upptagna lönegrupperna lades i huvudsak till grund för den gruppering, som sedermera av medicinalstyrelsen enligt Kungl. Maj:ts

uppdrag framlades och som av Kungl. Maj:t fastställdes genom brev den 29 juni 1926. Denna gruppering är fortfarande gällande. Vid inrättande under senare år av nya provinsialläkardistrikt har Kungl. Maj:t i samband med fastställande av distriktsindelningen bestämt lönegrupp för provinsialläkartjänsterna i de nya distrikten.

Fördelningen på lönegrupper av provinsialläkare i de distrikt, för vilka distriktsindelning intill den 1 november 1938 fastställts av Kungl. Maj:t, framgår av en i statsliggaren för budgetåret 1938/39 (sid. 225—227) intagen sammanställning. Antalet provinsialläkartjänster i varje lönegrupp framgår av nedanstående tablå.

	L ö n e g r u p p							Summa befattningar
	I	II	III	IV	V	VI	VII	
Antal befattningar.....	232	40	23	12	3	4	12	326

1902 års löneregleringskommitté föreslog jämväl, att särskilda lönetillägg skulle utgå å vissa av de till lönegrupp VII hänförliga provinsialläkartjänsterna. Kommitténs förslag i detta avseende biträdades av statsmakterna. Ifrågasvarande tillägg, benämnda *tillfälliga lönetillägg*, bestämdes till en början att utgå med 840 kronor i vartdera av två distrikt och med 420 kronor i vart och ett av fem distrikt. År 1927 tillkom lönetillägg med 420 kronor i ytterligare ett distrikt, som nyinrättats efter 1926 års beslut. I anledning av ett av 1929 års riksdag gjort uttalande (riksdagens skr. nr 5 A, punkt 39) hava ifrågasvarande tillägg sedermera vid inträffade vakanser borttagits eller nedsatts, så att för närvarande tillfälligt lönetillägg utgår endast i två distrikt, nämligen i Gäddede distrikt (Jämtlands län) med 240 kronor och i Arjeplogs distrikt (Norrbottens län) med 840 kronor.

Å den provinsialläkarna tillkommande fasta lönen utgår *dyrtidstillägg* enligt för nyreglerade verk gällande grunder. Genom beslut vid 1937 års riksdag hava provinsialläkarna därjämte tillerkänts *provisorisk avlöningsförstärkning* efter samma grunder som övriga tjänstemän med nyreglerad avlöning. Avlöningsförstärkningen utgår sålunda för provinsialläkare med 132 kronor för år.

Samtidigt med reglering år 1926 av provinsialläkarnas löneförhållanden fastställdes ny provinsialläkartaxa. Förslag till ändringar i den tidigare gällande, år 1918 utfärdade taxan hade ursprungligen upprättats av 1916 års provinsialläkardistriktskommitté, men förslaget blev icke föremål för prövning från statsmakternas sida. Sedan förslaget underkastats överarbetning från medicinalstyrelsens sida yttrade sig löneregleringskommittén i sitt förenämnda utlåtande den 2 juni 1923 över medicinalstyrelsens förslag beträffande taxesatserna. I vissa fall tillstyrktes därvid av medicinalstyrelsen förordade taxehöjningar, men i andra fall ansågos dittillsvarande taxebelopp

kunna vara tillfyllest eller böra höjas i mindre mån än som föreslagits. Vid framläggandet av proposition i ämnet (nr 75) till 1926 års riksdag anslöt sig föredragande departementschefen på flertalet punkter till löneregeringskommitténs mening. Riksdagen framställde emellertid erinran mot vissa av de av departementschefen förordade taxehöjningarna (riksdagens skrivelse nr 192). Den nya provinsialläkartaxan utfärdades av Kungl. Maj:t den 18 juni 1926 (nr 240) i överensstämmelse med den mening, som uttalats av riksdagen.

2. 1928 års lönekommittés förslag.

I sitt den 21 juli 1930 avgivna betänkande med förslag till allmänt avlöningsreglemente (statens offentliga utredningar 1930: 17) föreslog 1928 års lönekommitté, att provinsialläkarna skulle inordnas under nämnda reglemente med bibehållande för dem av en särskild i lönegrupper indelad löneplan. Kommittén hade nämligen ansett uteslutet att för provinsialläkarna tillämpa den allmänna löneplanen, enär en sådan omläggning måste kräva en uppdelning av befattningshavarna å minst fem skilda lönegrader, något som skulle innebära en så vittomfattande omreglering, att kommittén ansett sig sakna befogenhet att inlåta sig därpå. Däremot hade kommittén med hänsyn till det ringa antal befattningar, som hänförts till de fyra högsta lönegrupperna, funnit dessa grupper kunna minskas till två. I enlighet härmed framlade kommittén ett förslag till en i fem lönegrupper indelad löneplan för provinsialläkarna. I detta förslag upptogs lönebeloppen för lönegrupp I till samma belopp som lönerna i de olika löneklasserna för ortsgrupp I (lägsta ortsgruppen) i 26:e lönegraden i förslaget till allmän löneplan. Lönebeloppen för lönegrupp V (högsta ortsgruppen) avvägdes så, att de ungefärligen motsvarade nuvarande lönebelopp för lönegrupp VII med inräknande av 17 procents omaximerat dyrtidstillägg, en procentsats som av kommittén tillämpats beträffande inräknande av dyrtidstillägg i de fasta lönerna för övriga tjänstemän, vilka skulle bli underkastade allmänna avlöningsreglementet. Avståndet mellan högsta och lägsta lönegrupperna fördelades i kommitténs förslag jämnt på de mellanliggande grupperna. Skillnadsbeloppet mellan olika lönegrupper uppgick enligt kommitténs förslag till 750 kronor i löneklass 1, till 762 kronor i löneklass 2, till 774 kronor i löneklass 3 och till 786 kronor i löneklass 4.

1928 års lönekommitté ansåg det vidare möjligt att helt eller delvis avskaffa de tillfälliga lönetilläggen för vissa provinsialläkare i de nordligaste distriktet. Däremot skulle provinsialläkarna, i likhet med övriga inom kallortszon placerade befattningshavare, erhålla rätt till kallortstillägg vid sidan av lönen.

3. 1936 års lönekommittés förslag.

Allmänna grunder för lönebestämningen. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, har hittills för provinsialläkarnas avlönande den principen tillämpats, att dessa befattningshavare för sitt arbete erhålla ersättning dels genom en bestämd, av statsmedel utgående avlöning och dels i form av arvode enligt taxa. Anledning att frångå denna grundsats för ersättningens bestämmande har lönekommittén ansett icke föreligga. Kommittén har alltså vid utarbetande av sitt förslag utgått från att den hittillsvarande ersättningsprincipen alltjämt bibehålles.

Med bibehållande av denna princip har kommittén ansett det ej heller böra ifrågasättas att övergiva det nuvarande systemet för avvägning av den fasta statsavlöningen för provinsialläkarbefattningar inom olika distrikt. Enligt detta system differentieras avlöningen i huvudsak efter distriktens svårskötthet och påräkneliga praktikinkomster men utan nämnvärt hänsynstagande till levnadskostnadernas höjd å olika orter. Frågan om provinsialläkarnas överförande på den för statstjänstemän i allmänhet gällande, efter ortsdyrhet differentierade löneplanen har jämväl inom 1936 års lönekommitté underkastats vissa undersökningar, men det har härvid visat sig, att en sådan löne-differentiering skulle i många fall medföra irrationella verkningar, för så vitt man icke samtidigt ville uppdelade befattningarna på olika lönegrader eller införa en serie av olika lönetillägg alltefter distriktens beskaffenhet, något som kommittén av lämplighetsskäl ej heller ansett sig kunna tillstyrka. Löne-kommittén har därför i likhet med 1928 års lönekommitté förordnat, att systemet med provinsialläkartjänsternas fördelning å skilda *lönegrupper* även för framtiden skall vinna tillämpning.

Om sålunda lönekommittén i fråga om grundprinciperna för avvägningen av provinsialläkarnas avlöning icke funnit anledning föreligga att övergiva hittills rådande system, hade emellertid kommittén, såsom i kommitténs utlåtande framhålles, redan vid den preliminära behandlingen av löne-regleringsfrågan ansett önskvärt och nödvändigt att till grundval för utformningen av ett förslag till löneplan för provinsialläkarna åvägabrunga närmare utredning rörande provinsialläkarnas inkomstförhållanden, graden av olika provinsialläkardistriktets svårskötthet m. m. Inom kommittén verkställda förberedande undersökningar hade nämligen synts giva vid handen, *dels* att den år 1926 genomförda och alltjämt gällande fördelningen av distrikten på de olika lönegrupperna numera vore i avsevärd mån irrationell och föråldrad såtillvida, som åtskilliga till de högsta lönegrupperna hänförliga provinsialläkarbefattningar gäve sina innehavare mycket betydande praktikinkomster, medan en del i de lägsta lönegrupperna placerade befattningar beredde sina innehavare relativt låga inkomster, *dels* ock att provinsialläkarnas inkomstnivå, såsom helhet betraktad, vore i stort sett så gynnsam, att en närmare prövning borde äga rum beträffande frågan, huruvida och i vad mån provinsialläkarna borde i samband med denna befattningshavargrups inord-

nande under det nya civila avlöningsreglementet bliva delaktiga av den löneförbättring, som genom sagda avlöningsreglementes antagande medgivits för civila befattningshavare i allmänhet. Lönekommittén hade sålunda funnit en ingående utredning erforderlig för att erhålla möjlighet att bedöma såväl frågorna om lönegruppernas antal och grunderna för befattningarnas fördelning på lönegrupper som lönebeloppens bestämmande i löneplanen.

Av den specialutredning, som kommittén i anledning härav verkställt, har framgått, att av 300 redovisade provinsialläkardistrikt 56 distrikt, motsvarande 18.7 % av hela antalet redovisade distrikt, under åren 1936 och 1937 givit en genomsnittlig nettoinkomst av läkarverksamheten understigande 15,000 kronor. Bortsett från ett distrikt, där inkomsten understigit 10,000 kronor, hava nettoinkomsterna av läkarverksamheten å här avsedda provinsialläkartjänster utgjort mellan 10,000 kronor och 12,000 kronor i 13 distrikt, mellan 12,000 kronor och 14,000 kronor i 24 distrikt samt mellan 14,000 kronor och 15,000 kronor i 18 distrikt.

I de återstående 244 distrikten, motsvarande 81.3 % av hela antalet redovisade distrikt, hava däremot nettoinkomsterna av provinsialläkartjänsten i medeltal för förutnämnda år uppgått till eller överstigit 15,000 kronor. I dessa distrikt har den genomsnittliga årliga nettoinkomsten i ett avsevärt antal fall (131 distrikt) uppgått till 20,000 kronor eller mera.

I anslutning härtill yttrar kommittén:

Den verkställda utredningen har sålunda i denna del bekräftat vad som redan framkommit vid de förberedande undersökningarna inom kommittén, nämligen att inkomsterna av provinsialläkartjänsterna i det långt övervägande antalet distrikt måste betecknas såsom goda, i ett avsevärt antal distrikt såsom synnerligen goda i jämförelse med de avlöningar, som beredas stats-tjänstemän med enbart fast lön av statsmedel. Kommittén förbiser icke, att de jämförelsevis höga inkomstbelopp, som ovan redovisats för ett stort antal provinsialläkare, vanligen torde förutsätta en mycket avsevärd arbetsbörda under ansträngande och särskilt beträffande arbetstidens förläggning ofta mera oregelbundna tjänstgöringsförhållanden än dem, som gälla för stats-tjänstemän i allmänhet, och att alltså dessa inkomstbelopp i regel motsvaras av betydande och krävande arbetsinsatser. Även med beaktande härav måste dock provinsialläkarkårens inkomstnivå i stort sett betraktas såsom gynnsam i förhållande till vad som på andra områden av statsförvaltningen ansetts skäligt jämväl för tjänstemän med specialutbildning av motsvarande eller jämförlig längd och med ansvarsfull verksamhet, däribland även för läkare i statens tjänst utan större möjlighet till enskild praktik.

Löneavvägningen. I fråga om avvägningen av de blivande nya lönerna för provinsialläkare yttrar kommittén:

På grund av det sålunda vunna utredningsresultatet har lönekommittén kommit till den uppfattningen, att vid bestämmandet av utgångsläget för provinsialläkarnas blivande fasta lönenivå, d. v. s. vid bestämmandet av löneklassbeloppen för lönegrupp I å löneplanen för provinsialläkare, någon löneförbättring i anslutning till vad som vid 1938 års riksdag beviljats civila tjänstemän i allmänhet icke är av omständigheterna motiverad. Kommittén har styrkt i denna sin uppfattning jämväl av det förhållandet, att — kommittén veterligt — några svårigheter att tillfredsställande rekrytera pro-

provinsialläkarkåren numera icke föreligga. Förefintligheten av ett mindre antal provinsialläkare med jämförelsevis låga inkomster bör enligt kommitténs uppfattning icke få öva nämnvärt inflytande vid bestämmandet av lönenivån för provinsialläkare i allmänhet.

I betraktande av den föreliggande utredningens resultat med avseende å provinsialläkarnas genomsnittliga inkomstnivå kunde det efter kommitténs förmenande snarare ifrågasättas, huruvida icke en jämkning nedåt av den relativt höga inkomstnivå, som bereddes provinsialläkarna vid 1926 års löne-reglering, vore befogad och kunde ske utan fara för sänkning av den höga standard i fråga om insikter och skicklighet, som enligt allmän åsikt kännetecknar den svenska tjänsteläkarkåren. Såsom förut nämnts, motiverades den löneställning, som år 1926 tillerkändes provinsialläkarna, med att man med hänsyn till dessa tjänstemäns långvariga och dyrbara utbildning skäligen icke borde tillmäta avlöningsförmånerna åt dem alltför knappt, varvid tillika erinrades om de avsevärda avlöningsförbättringar, som under åren närmast före löne-regleringen måst beviljas för att motverka rådande svårigheter i fråga om provinsialläkarbefattningarnas rekrytering.

Efter att hava erinrat om den tidigare löneutvecklingen för provinsialläkarna och dess inverkan i förhöjande riktning på 1926 års löne-reglering yttrar kommittén i fråga om den blivande nya lönenivån:

Därest en jämkning nedåt av provinsialläkarnas inkomstnivå skulle anses böra genomföras, kunde den tänkas ske på endera av två vägar antingen genom en sänkning av den fasta lönen eller genom en minskning av den genomsnittliga inkomsten av de särskilda ersättningar, som för närvarande utgå till provinsialläkare för befattningar eller uppdrag av allmän karaktär, vilka av dem fullgöras vid sidan av det egentliga sjukvårdsarbetet. Bland befattningar eller uppdrag, som här åsyftas, må nämnas kommunala anställningar såsom läkare vid sjukstugor av olika slag, såsom dispensärläkare, läkare vid anordningar för förlossningsvård eller förebyggande mödra- och barnavård samt såsom skolläkare. Vid tiden för den senaste löne-regleringen för provinsialläkarna torde anställningar av denna art endast i obetydlig omfattning hava förekommit, och i varje fall togs vid avvägningen av den fasta lönen icke någon hänsyn till inkomst av dylika anställningar. Med den utveckling, som det lokala anstaltsväsendet och de sociala vårdanordningarna under senare år undergått, hava i avsevärd omfattning anställningar eller uppdrag på dessa områden tillförts provinsialläkarna mot särskild ersättning. En fortsatt utveckling av samhällseliga anordningar på förevarande områden är sannolikt att motse. Med hänsyn till den i allmänhet relativt gynnsamma inkomstnivån för provinsialläkarna kunde det ifrågasättas, huruvida icke i viss utsträckning den verksamhet, som härutinnan enligt av statsmakterna godkända organisationsgrunder ankommer på provinsialläkarna, kunde påläggas dem såsom tjänstäliggande utan särskild ersättning utöver den fasta lön av statsmedel, som utgår till dem i egenskap av tjänsteläkare.

Vid det övervägande, som löne-kommittén ägnat nämnda fråga, har emellertid kommittén kommit till den uppfattningen, att denna väg icke nu är framkomlig. Huvudanledningen härtill är, att förekomsten av dylika uppdrag eller anställningar är så växlande, att en indragning eller minskning av den särskilda ersättningen för något eller några av uppdragen skulle verka mycket ojämnt på inkomstförhållandena. Även om flertalet provinsialläkare innehava något slag av här avsedda anställningar, är dock storleken av därav härrörande inkomst — liksom givetvis också omfattningen av arbetet i dessa anställningar — så varierande mellan olika läkare, att en in-

komstutjämning eller överhuvud taget en rättvis inkomstavgöring genom minskning eller indragning av de särskilda ersättningarna för ifrågavarande verksamhet näppeligen står att vinna. Härtill kommer, att statsmakterna vid beslut om organisationen av ifrågavarande vårdverksamhet förutsatt, att särskild ersättning skulle utgå till provinsialläkarna för deras insatser i denna verksamhet. Med denna förutsättning synes ock medicinalstyrelsen hava räknat vid uppgörande av det förslag till ny indelning av riket i provinsialläkardistrikt, som i det följande omförmäles.

Ett beträdande av den väg i avseende å ersättning för socialvårdande läkarverksamhet, som här ovan framkastats såsom tänkbar, försvåras också av att för vissa av de avsedda grenarna av socialvård den av statsmakterna beslutade organisationen ännu befinner sig på ett utbyggnadsstadium och att de slutliga verkningarna av organisationens genomförande sålunda för närvarande äro svåra att överblicka. Det är möjligt, att i en framtid större förutsättningar kunna komma att föreligga för att, därest så skulle anses lämpligt, genomföra en omläggning i här avsedd riktning av grunderna för ersättning till provinsialläkarna för uppdrag vid sidan av den sjukvårdsverksamhet, som hittills i allmänhet utgjort deras huvudsakliga uppgift. Härvid finge man dock under alla förhållanden framgå med varsamhet. Det måste givetvis bland annat förutsättas, att arbetsbördan och inkomsten av den verksamhet, som skulle ifrågakomma att pålägga provinsialläkarna såsom tjänsteplikt utan särskild gottgörelse, vore någorlunda lika fördelade mellan läkarna i de särskilda distrikten, vilket såsom nyss påpekats för närvarande ingalunda är fallet.

Om sålunda, såvitt lönekommittén kan döma, en omläggning av ersättningsgrunderna för anställningar eller uppdrag vid sidan av den egentliga provinsialläkarverksamheten åtminstone för närvarande näppeligen kan ifrågakomma, synes det å andra sidan kommittén, att den nuvarande tidpunkten ej heller är lämplig för vidtagande av någon egentlig rubbning av provinsialläkarnas fasta lönenivå. Orsaken härtill är i främsta rummet den, att frågan om ny indelning av riket i provinsialläkardistrikt helt nyligen blivit uppförd på dagordningen och, att döma av uttalanden i 1938 års statsverksproposition, torde kunna väntas inom en nära framtid bliva framförd till en lösning. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 februari 1938 har medicinalstyrelsen framlagt förslag om inrättande av icke mindre än 185 å 192 nya provinsialläkardistrikt. Ehuru ett 30-tal av de föreslagna nya distrikten motsvaras av nu förefintliga extra provinsialläkardistrikt och därjämte omkring 45 kommunala tjänsteläkarbefattningar avses skola indragas, skulle dock vid ett bifall till styrelsens förslag nettoökningen av antalet provinsialläkare bliva så stor, att de nuvarande gränserna för flertalet provinsialläkardistrikt i riket komme att rubbas och distriktsområdena att minskas. Den genomsnittliga folkmängden per distrikt skulle enligt förslaget minskas från omkring 12,700 till omkring 8,150 innevånare. Den nya distriktsorganisationen är enligt medicinalstyrelsens förslag avsedd att utbyggas etappvis på så sätt, att i första hand de extra provinsialläkardistrikten omändras till ordinarie distrikt, att därefter de fall upptagas till prövning, där av administrativa orsaker önskvärda indelningsåtgärder icke kunnat vidtagas, samt att i en sista etapp övriga fall upptagas och avgöras efter behovsprincipen.

Sedan kommittén något berört medicinalstyrelsens motivering till det avgivna distriktsregleringsförslaget, anför kommittén vidare.

Huruvida och i vad mån ett genomförande av medicinalstyrelsens förslag till ny distriktsindelning kan vara ägnat att öva inverkan på provinsialläkarnas inkomstförhållanden lär vara vanskligt att nu överblicka. Medicinal-

styrelsen har för sin del — i anledning av en från provinsialläkarhåll gjord invändning, att minskningen av distriktsområdena kunde befaras medföra en försämring i provinsialläkarnas ekonomiska standard — i förberörda skrivelse förklarar, att styrelsen ansåge sig hava goda skäl att betvivla bärigheten av denna invändning, och därvid hänvisat till de ökade inkomstmöjligheter, som uppstode, bland annat, genom sjukkasserörelsens och socialförsäkringens tillväxt, genom den nya socialhygieniska organisationens utveckling, genom allmänhetens ökade behov av läkarvård på grund av stigande folkupplysning o. s. v. Inför sannolikheten av en successivt skeende begränsning i distriktens omfattning och inför ovissheten om — eller i varje fall inför svårigheten att nu bedöma — den inverkan, en sådan begränsning kan komma att på längre sikt öva på provinsialläkarnas inkomstförhållanden i allmänhet, anser sig dock lönekommittén icke hava tillräckliga skäl att föreslå någon rubbning i stort sett av den för provinsialläkare i allmänhet nu gällande lönenivån.

Efter dessa allmänna överväganden yttrar kommittén i fråga om löneplanens konstruktion:

Den omarbetning av löneplanen för provinsialläkarna, som erfordras för dessa befattningshavares inordnande under civila avlöningsreglementet, bör med utgångspunkt från kommitténs sålunda intagna ståndpunkt närmast inriktas på att anpassa det nya utgångsläget för löneplanens avvägning (lönegrupp I) efter de löneförmåner — fast lön, dyrtidstillägg och provisorisk avlöningsförstärkning — som för närvarande utgå, givetvis med den jämkning som betingas av den i civila avlöningsreglementet följda principen om inräkning av allenast 10 % dyrtidstillägg i den fasta lönen samt om samtidig övergång till ett nytt system för rörligt lönetillägg under vissa i det civila avlöningsreglementet angivna förutsättningar och enligt där meddelade grunder. En lönebestämning i enlighet härmed skulle emellertid giva en lönenivå, som ligger mellan 25 och 26 lönegraderna av den nya löneplanen A i civila avlöningsreglementet. Enär det ur praktiska synpunkter måste anses önskvärt att såsom hittills låta lönen i de olika löneklasserna inom lönegrupp I sammanfalla med löneklassbeloppen för billigaste ort inom en viss lönegrad i A-löneplanen och då i varje fall, såsom förut betonats, någon höjning av lönenivån icke kan anses påkallad i betraktande av de genom kommitténs utredning konstaterade genomsnittliga inkomsterna av provinsialläkartjänst, har kommittén ansett sig böra såsom utgångsläge för löneplanens utbyggande välja löneklassbeloppen å A-ort inom lönegraden A 25 i civila avlöningsreglementet. Härigenom blir ock löneskillnaden mellan de olika löneklasserna given. Denna anordning föranleder visserligen i själva utgångsläget någon avlöningsminskning, om hänsyn toges till samtliga nu utgående kontanta avlöningsförmåner av såväl fast som provisorisk natur. Denna minskning, som dock begränsas till tämligen obetydliga belopp, har synts kommittén vara väl försvarlig med hänsyn icke minst till de inkomster av uppdrag och anställningar i allmän verksamhet, som på grund av statliga åtgöranden under senare år i avsevärd omfattning tillförts provinsialläkarna. För provinsialläkare med placering i övre Norrland skulle för övrigt nämnda löneminskning elimineras eller åtminstone reduceras genom kommitténs i det följande framlagda förslag om tillämpning jämväl å provinsialläkarna av systemet med kallortstillägg.

För den vidare utbyggnaden av löneplanen måste ståndpunkt tagas i första hand till frågan om det lämpliga antalet lönegrupper i löneplanen. Såsom av den föregående redogörelsen framgår, ansåg redan 1928 års lönekommitté en begränsning av gruppantalet böra ske, och den nu verkställda utredningen

har enligt lönekommitténs mening bestyrkt, att en dylik begränsning måste anses påkallad. Då distrikt med relativt låga inkomster utgöra allenast ett mindre antal, synes det icke behöfligt med en så långt driven differentiering av lönebeloppen, som vidtagits i den nuvarande löneplanen. Någon olägenhet torde icke heller vara förenad med en reducering av antalet lönegrupper ur synpunkten av behovet att i lönehänseende kompensera distrikt med begränsade praktikmöjligheter och större svårskötthet, om blott spännvidden mellan lägsta och högsta lönegrupp icke genom reduktionen av antalet lönegrupper minskas. Obestriddigt är, att en nedskärning av lönegruppernas antal skulle vara ägnad att åstadkomma förenkling i avlöningsbestämmelserna och i deras praktiska tillämpning. Lönekommittén har vid upprättandet av sitt löneplaneförslag ansett sig böra begränsa antalet lönegrupper till fyra men föreslår tillika en ökning av lönegruppsskillnaden för att — samtidigt som en jämkning nedåt av utgångsläget vidtages genom anknytning till lönegraden A 25 — möjliggöra en viss förbättring i lönenivån för de i inkomsthänseende sämst ställda provinsialläkarna. Enligt kommitténs mening bör löneskillnadsbeloppet mellan varje lönegrupp lämpligen utgöra 1,050 kronor.

På grund av det anförda föreslår kommittén en löneplan för provinsialläkare av följande utseende:

Löneklass	L ö n e g r u p p			
	I	II	III	IV
1	7,725	8,775	9,825	10,875
2	8,220	9,270	10,320	11,370
3	8,715	9,765	10,815	11,865
4	9,210	10,260	11,310	12,360

Nedanstående tablå anger i hela krontal skillnaden i lägsta och högsta lönegrupp mellan provinsialläkarnas nuvarande löneförmåner och löneförmånerna enligt kommitténs förslag vid vissa olika indexlägen, nämligen vid indexalen 162/163, 166/167 och 168/169. Skillnadsbeloppen äro angivna utan frånräknande av den provisoriska avlöningsförstärkningen å 132 kronor:

Löneklass	L ö n e g r u p p					
	I			IV (nuv. gr. VII)		
	162/163	166/167	168/169	162/163	166/167	168/169
1	— 59	— 191	— 31	+ 447	+ 279	+ 519
2	— 89	— 233	— 58	+ 462	+ 294	+ 534
3	— 119	— 275	— 98	+ 477	+ 309	+ 549
4	— 162	— 318	— 126	+ 492	+ 324	+ 564

Lönegrupperingen. 1936 års lönekommitté har beträffande själva lönegrupperingen framhållit att, även om en 7-gruppsindeld löneplan bibehölles, en omprövning av lönegruppsplaceringen är starkt av behovet påkallad. Genom den av kommittén förordade omläggningen av löneplanen till att

omfatta allenast 4 lönegrupper skulle självfallet en omgruppering av provinsialläkartjänsterna bliva oundgängligen nödvändig.

I kommitténs utlåtande hava skisserats vissa riktlinjer för en dylik omgruppering och får jag i avseende härå i huvudsak hänvisa till utlåtandet. Enligt kommitténs uppfattning böra praktikinkomsterna tillerkännas större betydelse än som varit fallet vid utförandet av den nu gällande grupperingen, då, enligt vad av förarbetena framgår, vid en uppskattad praktikinkomst av 5,000 kronor eller mera svårsköttheten praktiskt taget ensam synes hava fått avgöra lönegruppsplaceringen. Vidare har kommittén förutsatt, att hänsyn tages till de inkomster, som tillfalla provinsialläkarna på grund av de uppgifter inom den allmänna hälso- och socialvården, vilka under senare tid tillförts tjänsteläkarna vid sidan av deras egentliga tjänsteverksamhet. Hänsyn bör i förevarande fall jämväl tagas till den inverkan på nettointkomsten, som må föranledas av tilldelad hyresfri tjänstebostad eller fastställt hyresbelopp för sådan bostad. Inplaceringen i lönegrupperna har lönekommittén funnit böra ske med utgångspunkt från att till lägsta lönegrupp skulle hänföras distrikt med en beräknad total nettointkomst av omkring 16,000 kronor, vilket belopp av tekniska skäl jämkats till 15,475 kronor. Lönekommittén har emellertid ansett det icke ankomma på kommittén att framlägga något detaljförslag beträffande de olika provinsialläkarbefattningarnas fördelning på lönegrupper enligt den av kommittén förordade löneplanen, utan har kommittén ansett uppdraget att utarbета dylikt förslag böra anförtros åt medicinalstyrelsen.

I förevarande sammanhang har kommittén uttalat sig för, att för framtiden en periodisk omprövning av lönegrupperingen bör komma till stånd med icke alltför långa mellanrum. Hinder bör emellertid enligt kommitténs mening icke föreligga att, om särskilda skäl tala därför, beträffande enstaka distrikt vidtaga jämkningar i inplaceringen även mellan dylika generella grupperingar.

Kallortstillägg. Tillfälliga lönetillägg. 1936 års lönekommitté har ansett, att kallortstillägg böra utgå till provinsialläkare i övre Norrland enligt samma grunder, som gälla för civila tjänstemän i allmänhet. Sådan förmån tillkommer redan för närvarande de efter likartade grunder avlönade distriktsveterinärerna. Vid bifall härtill skulle någon hänsyn icke längre tagas till kallortsförhållandena vid provinsialläkarnas inplacering i lönegrupp.

I betraktande av de praktikinkomster, som provinsialläkarbefattningarna i Gäddede och Arjeplogs distrikt att döma av de inkomna inkomstuppgifterna numera bereda sina innehavare, anser kommittén särskilda lönetillägg för framtiden icke vara behövliga. Då emellertid dylika tillägg hittills ansetts icke böra indragas eller minskas annat än i samband med inträffande vakans å befattningen, föreslår kommittén, att i samband med de nya avlöningsbestämmelsernas ikraftträdande från de tillfälliga lönetilläggen avräknas det kallortstillägg, som kommer att utgå till vederbörande befattningshavare. Då kallortstilläggen i vartdera av ifrågavarande distrikt beräknas komma att

utgöra 240 kronor för år, skulle i enlighet härmed lönetillägget för provinsialläkaren i Gäddede distrikt helt indragas, medan det tillfälliga lönetillägget för provinsialläkaren i Arjeplogs distrikt skulle nedsättas till 600 kronor.

Kostnaderna för kommitténs förslag. Ett genomförande av kommitténs förslag skulle enligt kommitténs beräkningar lämna den nuvarande kostnadsramen för provinsialläkarnas avlönande — i vilken då inräknats de till ett belopp av inemot 45,000 kronor uppgående kostnaderna för provisorisk avlöningsförstärkning — i stort sett oförändrad.

Provinsialläkartaxan. Vid upprättande av sitt förslag beträffande löne-reglering för provinsialläkare har lönekommittén utgått från att några ändringar i gällande provinsialläkartaxas bestämmelser om ersättning för enskild sjukvård icke böra äga rum, i varje fall icke några ändringar av betydelse för läkarnas praktikinkomst. Taxesatserna för enskild sjukvård hava synts kommittén vara så avvägda, att i stort sett varken sänkning eller höjning av desamma kan anses påkallad. På frågan, i vad mån ändringar i praktiktaxans bestämmelser i övrigt kunna vara motiverade, har kommittén ansett sig icke böra ingå. Eventuella dylika ändringar — exempelvis i föreskrifterna om reseersättning — hava i varje fall synts kommittén vara av beskaffenhet att böra bedömas fristående från löneregleringsförslaget. Vad tjänstetaxan angår, anser kommittén det kunna ifrågasättas, huruvida anordningen med särskilda arvoden för förrättningar, vilka för allmän hälso- och sjukvård utföras enligt instruktionsföreskrifter eller på myndighets uppdrag, bör bibehållas i nuvarande omfattning. Då provinsialläkarna åtnjuta en relativt hög fast avlöning av statsmedel, kunde det enligt kommitténs mening icke vara obefogat, att denna avlöning finge avse fullgörande utan arvode av de allmänna hälsovårdsuppgifter, som enligt instruktion eller myndighets uppdrag kunna tillkomma läkarna, dock givetvis med rätt för dem till den särskilda ersättning, som i förekommande fall kunde enligt allmänna grunder utgå för förrättning utanför stationeringsorten. Även denna fråga, som torde vara av ringa ekonomisk betydelse, har emellertid synts kommittén kunna prövas utan sammankoppling med löneregleringen, och kommittén har därför funnit sig sakna anledning att för egen del taga bestämd ståndpunkt till densamma.

4. Avgivna yttranden.

Medicinalstyrelsen har beträffande det av 1936 års lönekommitté framlagda förslaget till avlöningsbestämmelser för provinsialläkarna anført, att det kunde ifrågasättas, huruvida det vore lämpligt att vid en tidpunkt, då utredning påginge om minskning av provinsialläkardistriktens storlek, nedsätta provinsialläkarnas löneställning från 26 till 25 lönegraden, innan erfarenhet vunnits i vilken grad en dylik minskning kunde påverka deras praktikinkomster. Med hänsyn till den utredning om provinsialläkarnas nuvarande inkomster, som

kommittén förebragt, ansåge sig styrelsen emellertid icke böra göra någon erinran mot förslaget i denna del.

Statskontoret har i sitt i ärendet avgivna utlåtande till en början uttalat, att vad anginge inkomster, som nu tillkomme provinsialläkare vid sidan av det egentliga sjukvårdsarbetet, statskontoret icke blivit övertygat om nödvändigheten av att avstå från de fördelar ur det allmännas synpunkt, som ett borttagande eller en minskning av dem skulle innebära. Såsom huvudskäl för sin ståndpunkt hade kommittén åberopat variationen i förekomsten av dylika uppdrag eller anställningar. Enligt statskontorets mening behövde emellertid detta förhållande icke hindra, att ersättning för uppdragen beräknades ingå i den fasta lönen, då hänsyn till förekommande variationer syntes kunna tagas vid lönegruppsindelningen av de skilda befattningarna.

Efter att hava framhållit sambandet mellan löneplanens konstruktion och lönegrupperingen har statskontoret anfört vissa synpunkter på frågan om grunderna för distriktens fördelning å de olika lönegrupperna.

Statskontoret har därefter utlåt it sig i fråga om den inkomstnivå, som kan anses böra vara normal för en provinsialläkare. Därvid har statskontoret uttalat, att ämbetsverket, vid jämförelse med vad som eljest ansetts skäligt för statstjänstemän med specialutbildning av motsvarande längd — däribland även läkare — och med ansvarsfull verksamhet, icke kunnat undgå att finna den av lönekommittén förordade inkomstnivån vara alltför hög. Sålunda borde enligt statskontorets mening den av lönekommittén angivna siffran av 16,000 kronor för den genomsnittliga lönenivån i tredje löneklassen i medelsvåra distrikt sänkas, förslagsvis till 12,000 kronor. Härvid hade statskontoret icke förbisett, att provinsialläkarens arbete ofta utfördes under mera krävande och, speciellt beträffande arbetstidens förläggning, mera oregelbundna tjänstgöringsförhållanden än dem, som gällde statstjänstemän i allmänhet, ävensom därtill, att en stor del av inkomsterna i regel utgjordes av taxeinkomster.

Vidare har statskontoret förklarat sig vilja i likhet med kommittén framhålla önskvärdheten av att lönegrupperingen för framtiden omprövas med icke alltför långa mellanrum. Enligt statskontorets mening vore det lämpligt att på förhand bestämma viss tid, förslagsvis fem år, inom vilken ny allmän omprövning borde verkställas. Hinder borde emellertid ej möta att, såsom kommittén anfört, under löpande löneregleringsperiod på särskilda skäl vidtaga erforderliga jämkningar i grupperingen.

Slutligen har statskontoret ansett, att med hänsyn till beskaffenheten av det tillfälliga lönetillägg, som utgår till provinsialläkare i vissa distrikt, dylikt tillägg framdeles icke bör utgå till provinsialläkare, som övergår på det civila avlöningsreglementet.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har i sitt utlåtande anfört, att det av 1936 års lönekommitté framlagda förslaget till avlöningsbestämmelser för provinsialläkare och distriktsveterinärer i stort sett icke givit lönenämnden anledning till någon erinran. Enligt lönenämndens mening vore det dock tveksamt, huruvida tillräcklig anledning föreläge att göra så stor skillnad mellan

provinsialläkarna och distriktsveterinärerna med avseende å antalet lönegrupper, som kommittén förordat genom att föreslå fyra grupper för läkarna och sju för veterinärerna. Det stora skillnadsbeloppet å 1,050 kronor mellan lönegrupperna för provinsialläkarna kunde medföra vissa mindre tilltalande resultat vid lönegrupperingen. Å andra sidan förefölle en uppdelning på sju lönegrupper innebära en väl långt gående differentiering. Lönenämnden skulle för sin del hava funnit mera tillfredsställande, om antalet lönegrupper sammanfallit för provinsialläkarna och distriktsveterinärerna eller om skillnaden i antalet grupper åtminstone icke varit så stor som enligt förslaget.

*Departements-
chefen.*

Provinsialläkarnas inkomster av tjänsten utgöras dels av en bestämd, av statsmedel utgående avlöning och dels av arvoden enligt taxa. 1936 års lönekommitté har ansett, att anledning icke föreligger att frångå denna ersättningsprincip. Jag delar den uppfattning, åt vilken kommittén sålunda givit uttryck.

Jag ansluter mig ock till lönekommitténs uttalade mening, att man ej heller bör övergiva det nuvarande systemet för avvägning av den fasta statsavlöningen för provinsialläkarbefattningarna inom olika provinsialläkardistrikt. Detta system innebär, att avlöningen differentieras i huvudsak efter distriktens svårskötthet och påräkneliga praktikinkomster men utan nämnvärt hänsynstagande till levnadskostnadernas höjd på olika orter. Såsom kommittén antytt skulle en inplacering av provinsialläkarbefattningarna å den allmänna löneplanen i civila avlöningsreglementet antingen nödvändiggöra befattningarnas fördelning på ett flertal lönegrader eller ock vid en inplacering av befattningarna i en och samma lönegrad föranleda införande av en serie särskilda lönetillägg vid sidan av löneplanen. Av olika skäl synes mig intetdera av dessa alternativ böra ifrågakomma.

Den specialutredning, som kommittén verkställt rörande nettointkomsten av läkarverksamheten i de olika distrikten under åren 1936 och 1937 och om vars resultat jag i det föregående lämnat vissa upplysningar, synes mig hava ådagalagt, att provinsialläkarnas inkomstnivå i det långt övervägande antalet distrikt måste, såsom kommittén framhållit, för närvarande betraktas såsom gynnsam i jämförelse med de avlöningar, som inom andra områden av statsförvaltningen ansetts skäligen böra tillkomma även tjänstemän med specialutbildning av motsvarande eller jämförlig längd och med ansvarsfull verksamhet.

Jag håller därför i likhet med lönekommittén före, att vid bestämmandet av utgångsläget för provinsialläkarnas fasta lönenivå, d. v. s. vid bestämmandet av löneklassbeloppen inom lönegrupp I av provinsialläkarlöneplanen, anledning icke förefinnes att genomföra någon höjning av lönenivån genom beviljande av löneförbättring i anslutning till vad som i sådant hänseende medgavs civila tjänstemän i allmänhet genom beslut vid 1938 års riksdag. Å andra sidan finner jag i likhet med lönekommittén, att någon egentlig jämkning nedåt av provinsialläkarnas lönenivå icke bör genomföras under nu rådande förhållanden. Med hänsyn härtill anser jag mig

kunna tillstyrka det förslag till löneplan för provinsialläkarna, som kommittén utarbetat och i det föreliggande utlåtandet framlagt.

Jag anser mig ock kunna i huvudsak biträda de i kommitténs utlåtande angivna allmänna principerna för den revidering av provinsialläkarbefattningarnas inplacering i lönegrupp, som redan för närvarande är av behovet påkallad och som vid godkännande av den av mig förordade löneplanen blir ofrånkomlig på grund av minskningen i antalet lönegrupper å löneplanen.

Kommitténs förslag i fråga om kallortstillägg till provinsialläkare i övre Norrland ävensom tillfälligt lönetillägg till provinsialläkaren i Arjeplogs distrikt får jag tillstyrka. Härav följer, att jag icke ansett mig kunna förorda ett av statskontoret framställt yrkande om indragning av ifrågavarande tillfälliga lönetillägg.

Slutligen torde jag få tillägga, att jag i likhet med lönekommittén håller före, att de ändringar i gällande provinsialläkartaxa, som eventuellt kunna finnas erforderliga, böra bedömas fristående från förevarande löneregleringsfråga.

III. Löneplaner för distriktsveterinärer m. m.

1. Gällande bestämmelsers tillkomst och innebörd.

Distriktsveterinärerna voro tidigare anställda av landstingen och avlönade av dessa, ehuru med bidrag av statsmedel. Vid 1931 års riksdag fattades emellertid beslut om distriktsveterinärväsendets förstatligande från och med år 1934. I anslutning härtill reglerades distriktsveterinärernas anställnings- och avlöningsförhållanden såsom statstjänstemän genom beslut vid 1933 års riksdag.

Distriktsveterinärerna blevo därvid inordnade under allmänna civilförvaltningens avlöningsreglemente, dock med lön utgående efter en särskild löneplan, uppbyggd efter samma huvudprinciper som löneplanen för provinsialläkare.

Statsmakternas beslut beträffande distriktsveterinärernas avlöningsförhållanden byggde på utredning och förslag, som framlagts i ett av särskilda sakkunniga (distriktsveterinärlönesakkunniga) den 12 juli 1930 avgivet betänkande (statens offentliga utredningar 1930: 18). Vid bedömandet av storleken av distriktsveterinärernas sammanlagda inkomst borde man enligt de sakkunnigas mening taga hänsyn till dessa befattningshavares långa utbildningstid och önskvärdheten av att kunna bibehålla distriktsveterinärkåren vid den höga standard i avseende å duglighet och fackkunskap, som den allmänt ansåges innehava. I ett distrikt, där arbetsbördan och praktikmöjligheterna kunde anses såsom normala, borde inkomsten uppgå till åtminstone 8,000

kronor, vilket belopp sedermera borde kunna genom intjänade ålderstillägg ökas till omkring 9,000 kronor. Inkomsten skulle alltså i genomsnitt uppgå till åtminstone 8,500 kronor. Den del av inkomsten, som utgjordes av ersättning enligt taxa och som icke kunde anses jämförbar med fast inkomst i form av avlöning, borde emellertid vid jämförelse med befattningshavare med hela inkomsten i form av avlöning av statsmedel, reduceras med omkring 25 procent. Vidkommande frågan, huru den sammanlagda inkomsten borde fördelas, vore de sakkunniga av den meningen, att i ett normaldistrikt åtminstone hälften av distriktsveterinärernas inkomster borde utgå i form av fast avlöning.

Med avseende å distriktsveterinärernas inplacering i allmänna civilförvaltningens lönesystem hade under lönefrågans behandling svenska distriktsveterinärföreningen föreslagit, att löneställningen skulle avvägas med utgångspunkt från 17:e lönegraden av allmänna civilförvaltningens löneplan. Detta förslag hade tillstyrkts av medicinalstyrelsen. Statskontoret åter hade tillstyrkt en lönebestämning, som närmast svarade mot 15:e lönegraden. För egen del anförde distriktsveterinärlönesakkunniga, att de med hänsyn till distriktsveterinärernas utbildning samt de risker, som vore förenade med deras tjänstutövning, kommit till den uppfattningen, att en placering i 15:e lönegraden i huvudsaklig anslutning till statskontorets förslag måste anses befogad. Även om skäl kunde anföras för en något högre placering, hade de sakkunniga funnit sig böra stanna vid en placering i 15:e lönegraden bland annat med hänsyn till att de sakkunniga samtidigt föreslog en höjning av distriktsveterinärernas ersättning för det arbete, de hade att vid särskilda tjänstförrättningar utföra för statens räkning. En statsanställning av distriktsveterinärerna komme även att för dem utöver den direkta avlöningen medföra åtskilliga förmåner, som vore förenade med statstjänsten.

I anslutning till denna motivering och på i huvudsak enahanda skäl, som föranlett riksdagen att för provinsialläkarna införa en särskild lönegruppering med hänsyn till tjänstgöringsdistriktens svårskötthet och storleken av praktikinkomsten, föreslog de sakkunniga för distriktsveterinärerna en särskild löneplan, där i första gruppen avlöningen skulle motsvara lönen på A-ort i 15:e lönegraden. Antalet lönegrupper upptogs liksom i provinsialläkarnas löneplan till 7, och löneskillnaden mellan lönegrupperna föreslogs till 360 kronor.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle vid lönegrupperingen, förutom distriktens svårskötthet och praktikinkomsterna, även levnadskostnaderna samt kallortsförhållandena beaktas, om ock i mindre grad. Särskilt kallortstillägg skulle nämligen icke förekomma. De sakkunniga uppgjorde med ledning av uppgifter, som inhämtats rörande distriktsveterinärernas praktikinkomster, ett preliminärt förslag till distriktens fördelning å lönegrupperna.

Vid frågans framläggande inför Kungl. Maj:t (proposition nr 153 år 1933) biträdde departementschefen i allt väsentligt distriktsveterinärlönesakkunnigas förslag beträffande veterinärernas löneförhållanden. Departementet

mentschefen fann de i förslaget till löneplan upptagna lönebeloppen vara på skäligt sätt avvägda. Även om vissa omständigheter syntes kunna anföras för att något öka ersättningen av statsmedel inom de högsta lönegrupperna — avsedda för distrikt, där praktikmöjligheterna vore ringa och som vore särskilt svårskötta — hade departementschefen dock icke velat framställa förslag härutinnan, då någon erfarenhet ännu icke vunnits angående den föreslagna lönegrupperingens praktiska verkningar. Departementschefen fann emellertid anledning föreligga att bereda kallortstillägg åt de distriktsveterinärer, vilka vid en blivande lönegruppering komme att hänföras till lönegrupperna V—VII och vilka stationerades å orter, där kallortstillägg utginge. Härigenom skulle de i inkomsthänseende sämst ställda veterinärerna, framför allt i de nordligaste delarna av landet, komma att erhålla någon förbättring i löneställningen. Vid gruppindelningen syntes man därför icke böra taga hänsyn till huruvida stationeringsorten vore en sådan plats, där kallortstillägg enligt avlöningsreglementet utginge. För övrigt borde man vid veterinärdistriktens fördelning å de särskilda lönegrupperna främst taga hänsyn till distriktens möjligheter att bereda inkomster av praktik och annan veterinär verksamhet ävensom till deras svårskötthet. Nedsättning i lägre lönegrupp syntes departementschefen icke böra ske annat än vid ombyte av distriktsveterinär.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande distriktsveterinärernas löneförhållanden bifölls av riksdagen (jordbruksutskottets utlåtande nr 89, riksdagens skrivelse nr 248).

Den för distriktsveterinärerna gällande löneplanen är av följande utseende:

Löneklass	L ö n e g r u p p						
	I	II	III	IV	V	VI	VII
1	3,450	3,810	4,170	4,530	4,890	5,250	5,610
2	3,660	4,020	4,380	4,740	5,100	5,460	5,820
3	3,960	4,320	4,680	5,040	5,400	5,760	6,120
4	4,260	4,620	4,980	5,340	5,700	6,060	6,420
5	4,560	4,920	5,280	5,640	6,000	6,360	6,720

Enligt den av Kungl. Maj:t fastställda fördelningen av distriktsveterinär-tjänsterna på lönegrupper utgör antalet befattningar i de olika lönegrupperna följande (de olika distriktens placering i lönegrupp framgår av en i statsliggaren sid. 635—637 intagen sammanställning).

	L ö n e g r u p p							Summa
	I	II	III	IV	V	VI	VII	
Antal distrikt	116	41	28	13	16	19	28	261

Å de i löneplanen upptagna beloppen utgå *dyrtidstillägg* enligt för reglerade verk gällande grunder. Enligt beslut vid 1937 års riksdag hava även distriktsveterinärerna för innevarande budgetår kommit i åtnjutande av *provisorisk avlöningsförstärkning* med 132 kronor.

Genom kungörelse den 8 december 1933 (nr 630) har Kungl. Maj:t, i huvudsaklig överensstämmelse med av distriktsveterinärlönesakkunniga framlagt förslag, fastställt taxa för arvode åt vissa i civil tjänst anställda veterinärer m. fl. (veterinärtaxa).

2. 1936 års lönekommittés förslag.

Allmänna grunder för lönebestämningen. Vad kommittén anfört beträffande principerna för löneförmånernas bestämmande i fråga om provinsialläkare har kommittén ansett äga tillämpning jämväl i avseende å distriktsveterinärernas ersättning. Även för distriktsveterinärernas vidkommande har sålunda lönekommittén förutsatt bibehållande av nuvarande ersättningsformer: dels lön av statsmedel efter en fördelning av veterinärtjänsterna å olika lönegrupper med hänsyn till praktikinkomst och distriktens svårskötthet, dels ock inkomst enligt taxa av praktik.

Kommittén har härom anfört i huvudsak följande:

Av tillgängliga uppgifter angående distriktsveterinärernas fördelning å lönegrupper — vilken fördelning skedde år 1933 — framgår, att i motsats till vad förhållandet är beträffande provinsialläkarna ett relativt stort antal distriktsveterinärbefattningar äro inordnade i högre lönegrupp än lönegrupp I — inemot 30 procent av hela antalet distrikt tillhöra lönegrupperna IV—VII — samt att befattningarna äro någorlunda jämnt placerade inom de högre lönegrupperna. Då en ingående prövning av distriktsveterinärernas löneförhållanden ägt rum för några få år sedan i samband med distriktsveterinärväsendets förstalligande, har lönekommittén ansett sig icke hava anledning att verkställa någon detaljerad utredning rörande inkomstförhållandena för distriktsveterinärerna på sätt skett i fråga om provinsialläkarna. En inom kommitténs kansli gjord sammanställning över veterinärernas för kommunal inkomstskatt taxerade inkomster under åren 1935—1937 synes emellertid ådagalägga, att åtskilliga av de distriktsveterinärer, som äro placerade i de högre lönegrupperna — lönegrupperna IV—VII — tillhöra inkomstgrupper av omkring 10,000 kronor eller därunder. Med hänsyn till vad här anförts har det synts lönekommittén, som om någon omläggning av löneplanen för distriktsveterinärer, åsyftande en minskning av antalet lönegrupper, icke lämpligen bör för närvarande ifrågakomma. Att löneplanen för distriktsveterinärerna — vilkas avlöningsförhållanden eljest ordnats efter samma principer, som tillämpats i fråga om läkarna — sålunda får en uppställning, som avviker från den av kommittén för provinsialläkarna föreslagna, lärar i och för sig icke medföra någon olägenhet. Den ökade möjlighet till differentiering av lönebeloppen, som ett större antal lönegrupper medför, synes vara mera påkallad i fråga om distriktsveterinärerna än beträffande provinsialläkarna på grund av de förras lägre fasta löner och genomsnittligt sett lägre praktikinkomster.

Löneavvägningen. Beträffande löneavvägningen har kommittén anfört följande:

I fråga om storleken av distriktsveterinärernas fasta löner må till en början omnämnas, att svenska distriktsveterinärföreningen i en till chefen för finansdepartementet ställd, den 19 maj 1937 dagtecknad skrift, vilken överlämnats till lönekommittén för att tagas i övervägande vid fullgörandet av kommitténs uppdrag, gjort framställning om beredande åt distriktsveterinärerna av en högre löneställning än för närvarande. Till stöd för denna framställning har framhållits, att de inkomster av tjänstgöring såsom besiktningsveterinärer vid kommunala köttbesiktningsbyråer, som för närvarande tillkomme omkring en tredjedel av kårens medlemmar, komme att påverkas av en pågående omorganisation av slaktväsendet och kötthandeln. Denna omorganisation ginge i riktning mot att kontrollslakterierna, vilka i regel hade egna särskilda besiktningsveterinärer anställda, med tiden komme att behärska hela köttmarknaden, något som komme att göra ett stort antal, särskilt smärre, köttbesiktningsbyråer överflödiga eller medföra minskning av deras verksamhet med därav följande nedsättning av besiktningsveterinärernas arvoden. I varje fall måste den inkomst, som distriktsveterinärerna just nu åtnjöte från denna verksamhet, anses såsom i högsta grad osäker. Vidare har anförts, att den vid 1937 års riksdag beslutade löneregleringen för folkskollärarna gjorde en höjning av distriktsveterinärernas löner ofrånkomlig. Då folkskollärare med en årlig tjänstgöringstid av 39 veckor hänförs till 17:e lönegraden, syntes den ställning distriktsveterinärerna intoge, deras längre och dyrbarare utbildning, deras svårare och mera krävande arbete samt deras avgjort hårdare tjänstgöring göra deras bibehållande vid 15:e lönegraden ohållbart. Något förslag i fråga om den lönegrad, som för framtiden borde tagas till utgångspunkt för avvägningen av distriktsveterinärernas löneställning, har dock icke framställts i skrivelsen.

För egen del finner lönekommittén vad sålunda anförts icke utgöra tillräcklig anledning att rubba den löneställning, som för distriktsveterinärerna fastställdes vid 1933 års riksdag. Den i distriktsveterinärföreningens framställning gjorda hänvisningen till folkskollärarnas löneställning synes icke vara av beskaffenhet att böra inverka på distriktsveterinärernas ställning å löneplanen, eftersom avvägningen av veterinärernas löner enligt löneplan skett med hänsyn till en såsom lämplig ansedd sammanlagd ersättning i form av lön och praktikinkomst. Vad distriktsveterinärernas inkomster av anställning vid köttbesiktningsbyråer angår, torde det visserligen förhålla sig så, att en minskning av vissa besiktningsbyråers verksamhet inträtt eller kan tänkas inträda på grund av ökad koncentration av slaktväsendet kring vissa större städer till dessa städers slakthus. Å andra sidan torde emellertid antalet köttbesiktningsbyråer hava ökat och sannolikt komma att ytterligare ökas genom införande av besiktningsstuvång i mindre kommuner, varvid i regeln vederbörande distriktsveterinär torde anställas såsom besiktningsveterinär. Under de senaste åren torde sålunda, såvitt kommittén har sig bekant, totala antalet distriktsveterinärer med anställning såsom besiktningsveterinär icke hava minskats utan snarare något ökat. För distriktsveterinärkåren såsom helhet lärers alltså utvecklingen på besiktningsväsendets område icke hittills hava medfört någon försämring i inkomstmöjligheterna. Huru förhållandena på detta område i framtiden kunna komma att gestalta sig, torde icke vara möjligt att för närvarande med någon större tillförlitlighet bedöma. En eventuell utveckling i ogynnsam riktning av vissa enstaka distriktsveterinärers inkomster av anställning vid köttbesiktningsbyråer synes emellertid icke vara ägnad att påverka bedömandet av distriktsveterinärkårens generella löneni-

vå, något som givetvis icke utesluter, att fördelningen å lönegrupper av särskilda veterinärbefattningar kan finnas böra jämkas med hänsyn till ändrade förhållanden i förevarande hänseende.

Ej heller i övrigt har lönekommittén funnit anledning föreligga att ifrågasätta någon ändring i nuvarande löneställning för distriktsveterinärerna. Den inom kommitténs kansli verkställda sammanställningen över distriktsveterinärernas taxerade inkomster synes giva vid handen, att inkomstförhållandena genomsnittligt sett äro sådana, att någon höjning av deras nuvarande relativa lönenivå icke kan anses påkallad. Å andra sidan har den omständigheten, att ett avsevärt antal distriktsveterinärer uppenbarligen åtnjuta en inkomst, som — i vissa fall icke obetydligt — överstiger den inkomstnivå, varmed år 1933 räknades såsom normal genomsnittsinkomst, ej synts kommittén utgöra tillräcklig anledning att nu ifrågasätta någon sänkning av veterinärernas för endast ett fåtal år sedan fastställda löneställning i förhållande till andra civila statstjänstemän.

Vid nu angivna förhållanden håller lönekommittén före, att den särskilda löneplan, som även för framtiden bör tillämpas för distriktsveterinärerna, bör uppbyggas med utgångspunkt från lönebeloppen i lägsta ortsgrupp (ortsgrupp A) av lönegraden A 15 i det nya civila avlöningsreglementet. Antalet lönegrupper synes böra bibehållas vid 7. Löneskillnaden mellan lönegrupperna torde böra bestämmas till 396 kronor eller det nuvarande skillnadsbeloppet ökat med 10 procents dyrtidstillägg.

I enlighet med det anförda föreslår lönekommittén för distriktsveterinärerna följande löneplan:

Löneklass	L ö n e g r u p p						
	I	II	III	IV	V	VI	VII
1	4,050	4,446	4,842	5,238	5,634	6,030	6,426
2	4,278	4,674	5,070	5,466	5,862	6,258	6,654
3	4,596	4,992	5,388	5,784	6,180	6,576	6,972
4	4,926	5,322	5,718	6,114	6,510	6,906	7,302
5	5,256	5,652	6,048	6,444	6,840	7,236	7,632

Storleken av den löneförbättring i hela krontal, som i jämförelse med nuvarande avlöningsbestämmelser skulle tillkomma distriktsveterinärer i lägsta och högsta lönegrupp vid indexlägena 162/163, 166/167 och 168/169, framgår av följande sammanställning, i vilken hänsyn icke tagits till den provisoriska avlöningsförstärkningen:

Löneklass	L ö n e g r u p p					
	I			VII		
	162/163	166/167	168/169	162/163	166/167	168/169
1	301	241	326	312	204	337
2	302	230	322	313	193	333
3	294	210	312	293	173	322
4	285	213	313	297	177	324
5	289	205	315	301	169	325

Kostnaderna för genomförande av lönereglering enligt detta förslag hava med utgångspunkt från nu gällande fördelning på lönegrupper av kommittén beräknats utgöra för år räknat i runt tal följande belopp, nämligen vid indexläget 162/163 40,000 kronor, vid indexläget 166/167 20,000 kronor och vid indexläget 168/169 50,000 kronor. Nämnda siffror angiva kostnadsökningen utöver kostnaden för den redan beviljade provisoriska avlöningsförstärkningen, vilken kostnad utgör omkring 35,000 kronor för år.

Lönegrupperingen. Med avseende å distriktsveterinärbefattningarnas fördelning å lönegrupper framhåller kommittén, att, även om nu gällande gruppering i stort sett förefaller att bättre än den nuvarande lönegrupperingen för provinsialläkare ansluta sig till befattningshavarnas inkomstförhållanden, sådana de framträda vid en sammanställning av taxeringsuppgifterna, anledning likväl synes föreligga till en översyn av grupperingen. En dylik översyn borde enligt kommitténs mening lämpligen verkställas i samband med löne-regleringen, och medicinalstyrelsen syntes böra få i uppdrag att efter erforderlig utredning avgiva förslag jämväl till ny lönegruppering för distriktsveterinärerna.

Kommittén har vidare erinrat om det av föredragande departementschefen i 1933 års proposition gjorda uttalandet, att nedsättning i lönegrupp syntes böra ske endast vid ombyte av distriktsveterinär. Lönekommittén har för sin del funnit en dylik begränsning av möjligheterna att genomföra förändringar i grupperingen icke böra för framtiden bibehållas. Såsom kommittén vid behandlingen av frågan om löneplan och lönegruppering för provinsialläkarna framhållit, har kommittén ansett det ligga i sakens natur, att en gruppering, som bygger i främsta rummet på tjänstgöringsdistriktens svårskötthet och befattningshavarnas inkomster av praktik, kan behöva tid efter annan revideras. Om därvid förhållandena skulle befinnas ha förskjutits i så avsevärd mån, att en förändring beträffande lönegrupp skulle anses påkallad, vare sig i den ena eller den andra riktningen, borde enligt kommitténs förmenande hinder icke få förefinnas att genomföra denna ändring utan att avvakta vakans å vederbörande befattning. Att en generell revision av lönegrupperingsplaceringen verkställs i samband med genomförandet av en ny löne-reglering, vilken medför ökning av de fasta lönebeloppen, har synts kommittén vara naturligt.

Veterinärtaxa. Vid upprättande av sitt förslag till löne-reglering för distriktsveterinärerna har lönekommittén utgått från att i gällande, endast för ett fåtal år sedan fastställda veterinärtaxa icke böra vidtagas några ändringar av betydelse för befattningshavarnas inkomstnivå. I vad mån i övrigt jämkningar i taxebestämmelserna kunna anses påkallade har lönekommittén icke upptagit till prövning.

3. Avgivna yttranden.

Medicinalstyrelsen har förklarat sig kunna biträda det av 1936 års lönekommitté framlagda förslaget, i vad detsamma avser distriktsveterinärerna.

I sitt i ärendet avgivna utlåtande har *statskontoret* beträffande distriktsveterinärernas lönefråga förklarat sig förutsätta, att vid blivande lönegruppering skall eftersträvas att bereda befattningshavarna den inkomstnivå, som vid 1933 års lönereglering räknades såsom normal genomsnittsinkomst (8,500 kronor). Huruvida den föreslagna löneplanen motsvarade det så angivna syftet, kunde statskontoret på föreliggande utredning icke bedöma. Ämbetsverket ville emellertid framhålla, att en fullständig utredning om de olika distriktens inkomstförhållanden syntes bliva nödvändig för lönegrupperingens genomförande och att frågan om löneplanens konstruktion knappast borde avgöras förrän en sådan utredning föreläge.

Vidare har statskontoret även i fråga om distriktsveterinärtjänsterna framhållit önskvärdheten av en omprövning av lönegrupperingen med icke allt för långa mellanrum.

*Departements-
chefen.*

Jag är ense med 1936 års lönekommitté därutinnan, att ej heller för distriktsveterinärernas vidkommande anledning förefinnes att frånga det hittillsvarande systemet med dels en av statsmedel utgående lön, som för de olika veterinärtjänsterna graderas genom tjänsternas fördelning å olika lönegrupper med hänsyn till distriktets svårskötthet och praktikinkomst, dels ock därutöver ersättning enligt taxa.

Det förslag till ny löneplan, som kommittén framlagt, upptager liksom nu gällande löneplan sju lönegrupper. Vid löneplanens uppbyggnad har såsom utgångsläge (lönegrupp I) valts lönen i lägsta ortsgrupp av lönegrad A 15 i civila avlöningsreglementet. Härigenom skulle distriktsveterinärerna komma i åtnjutande av den vid 1938 års riksdag beslutade löneförbättringen och i övrigt bibehållas vid den löneställning i förhållande till andra civila tjänster, som de nu intaga. Skillnadsbeloppen mellan de olika lönegrupperna hava beräknats i överensstämmelse med de i nuvarande löneplan förekommande gruppskillnaderna ehuru med inräknande av 10 procents dyrtidstillägg.

Då de skäl, som lönekommittén anfört för sitt förslag till ny löneplan, synts mig bärande, anser jag mig böra förorda detsamma till fastställelse.

Jag tillstyrker likaledes kommitténs förslag, att i samband med löneregleringens ikraftträdande en översyn av distriktsveterinärernas nuvarande placering i lönegrupp verkställes. Jag torde samtidigt få framhålla, att jag i likhet med kommittén icke anser det lämpligt att för framtiden bibehålla det förbehåll i fråga om nedflyttning i lönegrupp av distriktsveterinärtjänster, som nu gäller och som grundar sig på föredragande departementschefens i 1933 års löneregleringsproposition gjorda uttalande, att nedsättning i lönegrupp syntes böra ske endast vid ombyte av distriktsveterinär. Ett så-

dant förbehåll, som icke förefinnes för provinsialläkarna, är givetvis ägnat att förhindra en rationell omgruppering av distriktsveterinärtjänsterna.

Mot vad kommittén anfört i fråga om eventuella ändringar i gällande veterinärtaxa har jag intet att erinra.

IV. Förslaget till avlöningsbestämmelser.

Det av 1936 års lönekommitté framlagda detaljförslaget till avlöningsbestämmelser för provinsialläkare och distriktsveterinärer — vilket förslag i huvudsak ansluter sig till vad som för närvarande gäller för ifrågasvarande befattningshavarekategorier, dock med de förändringar, som påkallas av ett inordnande av befattningshavarna under det civila avlöningsreglementet — har synts mig i allt väsentligt vara av beskaffenhet att böra godtagas. De föreslagna bestämmelserna hava uppdelats på olika paragrafer med nummerbeteckningarna 58—70. Paragraferna äro avsedda att införas under en särskild, ny avdelning av reglementet. Avdelningen skulle erhålla ordningsnummer 3 och rubriceras »Tjänstemän, som åtnjuta lön enligt särskild löneplan». Under hänvisning i övrigt till den av lönekommittén förebragta, i kommitténs utlåtande intagna specialmotiveringen torde jag här allenast böra lämna en kort redogörelse för innehållet av vissa i förslaget upptagna viktigare bestämmelser, varvid jag samtidigt även får tillfälle att angiva min ståndpunkt till de erinringar mot kommittéförslaget, som vid remissbehandlingen framställts av de i ärendet hörda myndigheterna.

1. Gemensamma avlöningsbestämmelser.

Genom den uppställning, som givits civila avlöningsreglementet, skulle de allmänna bestämmelser, som intagits under 1 avd. av reglementet, komma att bli tillämpliga jämväl å de befattningshavare, vilkas avlöningsförmåner regleras genom särskilda föreskrifter under reglementets blivande 3 avd., i den mån ej undantag göres i dessa särskilda föreskrifter.

För provinsialläkare och distriktsveterinärer komma i detta avseende särskilt i betraktande bestämmelserna i 3 §.

Beträffande nämnda paragraf må framhållas, att stadgandet i 3 § 1 mom. första stycket icke rimligen kan för provinsialläkarnas och distriktsveterinärernas del anses innebära skyldighet att underkasta sig totalt upphörande av de extra inkomsterna annat än i samband med en omreglering av den fasta lönen.

Med den generella avfattning, som givits bestämmelserna i 3 § 3 mom. angående förflyttningsskyldighet, torde någon särskild föreskrift rörande provinsialläkares skyldighet att underkasta sig förändring av stationeringsort inom tjänstgöringsområdet icke längre bliva erforderlig.

Någon motsvarighet till de nuvarande föreskrifterna om skyldighet för provinsialläkare och distriktsveterinär att vikariera å vissa befattningar eller att bestrida befattningar i annat distrikt har icke medtagits i det föreliggande förslaget. I överensstämmelse med vad som förutsatts vid avfattande av förslaget till civilt avlöningsreglemente böra dylika föreskrifter i allmänhet meddelas i annan ordning, i instruktionsväg eller dylikt.

Med avseende å förflyttningsskyldighet har anledning icke syntts föreligga att för nu ifrågavarande befattningshavare meddela andra och mera snävt begränsade regler än som i civila avlöningsreglementet meddelats för tjänstemän i allmänhet, däri inräknat förste provinsialläkare och länsveterinärer.

2. Avlöningsbestämmelser för provinsialläkarna.

Under 59 § 1 mom. av kommitténs förslag hava intagits bestämmelser rörande provinsialläkares placering i löneklass och lönegrupp. Bestämmelserna överensstämma i huvudsak med vad som nu gäller. Med hänsyn till konstruktionen av den föreslagna löneplanen för provinsialläkarna hava emellertid de i 8 § civila avlöningsreglementet upptagna föreskrifterna rörande löneklassplacering vid befordran m. m. icke kunnat utan vidare göras tillämpliga å dessa befattningshavare, utan har ett särskilt stadgande, intaget i 2 mom. av den nu föreslagna 59 §, ansetts erforderligt. I betraktande av svårigheten att i avlöningsreglementet lämna uttömmande regler för olika förekommande fall har det befunnits lämpligt, att frågor om löneklassplacering, som avses i 2 mom., hänskjutas till Kungl. Maj:ts prövning.

I 61 § hava intagits bestämmelser om skyldighet för provinsialläkare att bestrida läkarbefattning vid vissa sjukvårdsanstalter m. m., vilka bestämmelser i huvudsak överensstämma med vad som för närvarande gäller. Statskontoret har under hänvisning till vad som förutsatts vid avfattande av förslaget till civilt avlöningsreglemente i fråga om bestämmelser rörande tjänstgörings-skyldighetens omfattning samt till lönekommitténs uttalanden rörande bestämmelser om provinsialläkares skyldighet att vikariera å annan provinsialläkartjänst ansett, att bestämmelserna i 61 § icke böra intagas i avlöningsreglementet utan lämpligen meddelas i instruktionsväg. Vad innehållet angår, har statskontoret dels hänvisat till vad ämbetsverket anfört angående ersättning för här ifrågavarande verksamhet, dels ock påpekat, att ett i kommitténs förslag använt uttryck »inrättning för förlossningsvård» kunde avse jämväl barnbördsavdelning vid lasarett, vilket skulle innebära en saklig utvidgning. Lönenämnden har ansett en i 61 § andra stycket intagen föreskrift angående bestämmande av ersättning för befattning eller uppdrag, varom i paragrafen är fråga, icke vara av beskaffenhet att böra medtagas i avlöningsreglementet.

Enligt min mening böra de av kommittén under 61 § föreslagna bestämmelserna medtagas i avlöningsreglementet. I anledning av statskontorets erinran mot uttrycket »inrättning för förlossningsvård» vill jag föreslå, att be-

stämmelsen omformuleras till att avse »annan statsunderstödd inrättning för förlossningsvård inom distriktet än barnbördsavdelning vid lasarett».

I 62 § av förslaget har angivits, att bestämmelserna i 10—18, 20, 22—24 samt 28—40 §§ skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse beträffande provinsialläkare.

För tillämpningen å provinsialläkare av vissa av de nyss uppräknade paragraferna, exempelvis 11 § rörande semester och 12 § rörande tjänstledighetsavdrag, erfordras emellertid en föreskrift, till vilken lönegrad enligt allmän löneplan provinsialläkartjänsten skall anses höra. I anslutning till den princip, som följdes vid bestämmande av den lönegrad enligt löneplanen i nu gällande avlöningsreglemente för allmänna civilförvaltningen, som distriktsveterinär skall anses tillhöra, ha provinsialläkarna i det föreliggande förslaget likställts med befattningshavare tillhörande 25 lönegraden enligt den i 5 § civila avlöningsreglementet intagna löneplanen A, i vilken lönegrad lönebeloppen i de olika löneklasserna å billigaste ort motsvara lönebeloppen i lönegrupp I enligt kommitténs förslag till löneplan för provinsialläkare. Med utgångspunkt härifrån skulle löneklasserna 1, 2, 3 och 4 i sistnämnda löneplan komma att i de hänseenden, om vilka här är fråga, motsvara respektive 25, 26, 27 och 28 löneklasserna enligt löneplan A.

Vid tillämpningen å provinsialläkarna av de förut uppräknade paragraferna i civila avlöningsreglementet hava vidare vissa avvikelser befunnits av förhållandena motiverade. En sådan avvikelse har ansetts påkallad i fråga om det i 11 § 2 mom. andra stycket intagna stadgandet angående medgivande åt tjänsteman, som är stationerad å ort, där kallortstillägg utgår, att i följd åtnjuta icke blott semester för löpande år utan jämväl återstående semester för nästföregående år. Enligt bestämmelse i kungörelsen 1933: 606 äger för närvarande distriktsveterinär, oberoende av å vilken stationeringsort han är placerad, rätt att sammanslå två års semester. Dessa bestämmelser hava ansetts böra bibehållas i fortsättningen. Motsvarande regel har även införts i avlöningsbestämmelserna för provinsialläkare.

Vidare har såsom tillägg till bestämmelserna i 11 och 12 §§ upptagits det i nuvarande avlöningsreglemente för provinsialläkarstaten (19 §) meddelade stadgandet, enligt vilket provinsialläkare, som åtnjuter semester eller annan tjänstledighet, skall till vikarien avstå det arvode enligt provinsialläkartaxa, vilket belöper å de av vikarien verkställda tjänstegöromålen.

I fråga om löneförmåner under olika slag av tjänstledighet har i förslaget bibehållits den nu gällande regeln, att från den fasta lönen skall avdragas ett visst, för alla lönegrupper lika stort belopp för dag, där ej hela lönen skall avstås. Statskontoret har i sitt yttrande över kommittéförslaget anført, att ehuru den fasta lönen till provinsialläkare beräknats med hänsyn till att vederbörande befattningshavare vid sidan av densamma skulle uppbära även andra inkomster av läkarverksamhet — vilka inkomster vid tjänstledighet torde bortfalla eller i varje fall starkt beskäras — avdragsbeloppet satts lika med det tjänstledighetsavdrag, som en tjänsteman med lön, motsvarande lönen i lägsta lönegruppen för provinsialläkare, men utan andra inkomster av

tjänsten, skulle få vidkännas vid tjänstledighet av motsvarande art. Olägenheterna med sådan anordning framträdde enligt statskontorets mening skarpare, ju större skillnaden bleve mellan lönen i lägsta och högsta lönegruppen, och gjordes denna skillnad så stor, som statskontoret föreställde sig vara rimligt, kunde anordningen icke längre bibehållas. I stället syntes böra övervägas att bestämma avlöningen under tjänstledighet till vissa belopp, växlande efter tjänstledighetens art, men lika för alla lönegrupper. Härvid skulle också storleken av nämnda löneförmån kunna på lämpligt sätt avpassas efter det inkomstläge, som man ansåge böra beredas provinsialläkare.

Ehuru de av statskontoret anförda synpunkterna äga ett visst berättigande, anser jag mig likväl av praktiska skäl böra förorda bibehållandet av de hittillsvarande principerna för avdragens beräkning.

I 64 § av kommittéförslaget hava bestämmelser intagits om bostad m. m. Bestämmelserna överensstämma i huvudsak med vad som för närvarande gäller. Dock föreligga vissa olikheter i jämförelse med de nuvarande föreskrifterna. Sålunda har ansetts, att ersättning för bostaden bör i förekommande fall bestämmas efter fri överenskommelse mellan provinsialläkaren och vederbörande distrikt. Allenast för det fall, att sådan överenskommelse ej kan träffas, skulle ersättningsbeloppet liksom nu fastställas av länsstyrelsen. I överensstämmelse härmed har det nuvarande stadgandet om ersättningens begränsande till högst 1,800 kronor ansetts böra utgå.

Vidare hava föreskrifterna angående skyldighet för provinsialläkare eller, om han avlidit, hans dödsbo att tillhandahålla vikarie eller efterträdare mottagningsrum och bostadsutrymme, undergått vissa jämkningar i syfte att närmare ansluta dem till vad som ansetts böra gälla för distriktsveterinärer. Ett av medicinalstyrelsen framfört förslag om att ersättning för åt vikarie eller efterträdare upplåtet mottagningsrum och tillhandahållet bostadsutrymme skall kunna för undvikande av tvist inför domstol fastställas av länsstyrelsen har jag ansett mig icke böra förorda. Där provinsialläkaren får kostnadsfritt disponera av distriktet för läkaren anordnad bostad, har det befunnits icke vara oskäligt, att mottagningsrum och bostadsutrymme i förekommande fall utan ersättning tillhandahålles vikarien eller efterträdaren. För det fall åter att hyra erlagges för bostaden skulle vikarien eller efterträdaren hava att erlagga gottgörelse icke blott, såsom nu, för upplåtet bostadsutrymme utan även för tillhandahållet mottagningsrum. Bebor provinsialläkaren privat förhyrd bostad, skulle provinsialläkarens skyldighet i förevarande hänseende begränsas till att under semester eller tjänstledighet mot skälig ersättning tillhandahålla vikarie nödigt mottagningsrum, där sådant påkallas och omständigheterna det medgiva.

3. Avlöningsbestämmelser för distriktsveterinärerna.

Vad härefter angår de för distriktsveterinärerna föreslagna avlöningsbestämmelserna, har jag ansett mig böra tillmötesgå en av medicinalstyrelsen i skrivelse den 9 februari 1938 gjord hemställan om intagande i avlöningsreglementet av föreskrift om skyldighet för distriktsveterinär att mot särskild ersättning bestrida veterinärbefattning vid kommunal köttbesiktningabyrå.

I 68 § av förslaget har angivits, att bestämmelserna i 10—18, 20, 22—24 samt 28—40 §§ civila avlöningsreglementet skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse beträffande distriktsveterinärer. Anledning har icke ansetts föreligga att göra någon saklig ändring av den nuvarande bestämmelsen, att distriktsveterinär vid tillämpning av gällande avlöningsreglemente skall anses tillhöra 15 lönegraden. Ett stadgande av sådant innehåll har förden skull införts i kommitténs förslag. I överensstämmelse härmed böra 1, 2, 3, 4 och 5 löneklasserna inom den för distriktsveterinärer föreslagna löneplanen vid tillämpning av de i 68 § uppräknade paragraferna i förekommande fall betraktas såsom motsvarande respektive 15, 16, 17, 18 och 19 löneklasserna enligt den i 5 § upptagna allmänna löneplanen A.

I kungörelsen 1933: 606 stadgas skyldighet för distriktsveterinär, som åtnjuter semester eller annan ledighet, att, där ej för särskilt fall annorlunda bestämmes, utan ersättning tillhandahålla vikarie nödig expeditionslokal med sovplats. Enahanda skyldighet åligger för närvarande även länsveterinär.

I fråga om länsveterinär föreslog lönekommittén i sitt betänkande med förslag till civilt avlöningsreglemente, att skyldigheten att tillhandahålla vikarie sovplats skulle upphävas. Kommittén ansåg nämligen, att å de orter, där länsveterinärer äro stationerade, vikarie kunde utan svårighet anskaffa bostad utan att vederbörande länsveterinär behövde tillhandahålla honom bostadsutrymme. Däremot bibehölls i förslaget skyldigheten för länsveterinär, som åtnjuter semester eller tjänstledighet, att utan ersättning tillhandahålla vikarien nödig expeditionslokal.

I den i anledning av betänkandet avlåtna propositionen (nr 263) till 1938 års riksdag gjordes ingen ändring i kommitténs förslag på denna punkt. Emellertid yrkades motionsvis inom riksdagen sådan ändring av reglementsförslaget att, därest föreskrift meddelades om skyldighet för länsveterinär att tillhandahålla vikarien nödig expeditionslokal, vikarien skulle förpliktas att härför lämna skäligen ersättning. Alternativt hemställdes att, för den händelse riksdagen icke omedelbart ville företaga ändring i reglementsförslaget i detta hänseende, riksdagen måtte uttala, att frågan härom borde upptagas till omprövning i samband med spørsmålet om särskilda bestämmelser för distriktsveterinärer. I sin skrivelse (nr 388) i anledning av propositionen yttrade riksdagen, att denna fråga ägde sådant samband med den inom 1936 års lönekommitté pågående utredningen angående revision av lönebestäm-

melserna för distriktsveterinärer, att den borde övervägas i nämnda sammanhang. Riksdagen förutsatte, att lönekommittén under utredningens gång skulle taga berörda fråga under omprövning.

Distriktsveterinärföreningen har i särskilda skrivelser påyrkat, att distriktsveterinärerna måtte befrias från åliggandet att kostnadsfritt tillhandahålla vikarie expeditiionslokal med sovplats. Önskemålet om en ändring av bestämmelserna i förevarande del har ock enligt vad lönekommittén uppgivit vid kommitténs överläggningar med föreningens representant understrukits av denne, som därvid framhållit, att förenämnda åliggande av befattningshavarna allmänt betraktades som ett besvärande intrång i deras privata levnadsförhållanden. Med hänsyn till de skäl, som sålunda anförts, har kommittén, i enlighet med den ståndpunkt kommittén såsom nyss nämnts intagit i fråga om länsveterinärernas motsvarande skyldighet, ansett sig böra förorda, att distriktsveterinärerna vid semester eller tjänstledighet icke längre skola vara förpliktade att tillhandahålla vikarien sovplats. Kommittén har framhållit, att distriktsveterinärerna merendels hava sin stationeringsort i större samhällen, och att det därför ej heller för deras vikarier i allmänhet torde möta någon svårighet att erhålla bostad på platsen under vikariatet. Däremot bör enligt kommitténs mening distriktsveterinär av praktiska skäl även framgent vara skyldig att tillhandahålla vikarien nödig expeditiionslokal, dock under förutsättning att så påkallas och omständigheterna det medgiva. Samtidigt har kommittén vidtagit sådan jämkning i nuvarande bestämmelser, att vikarien blir skyldig att erlägga skälig gottgörelse för upplåten expeditiionslokal.

Jag tillstyrker vad sålunda föreslagits. Vid bifall härtill böra motsvarande jämkningar beträffande länsveterinärer vidtagas i 55 § 7 mom. 2 punkten civila avlöningsreglementet. Härtill torde jag få återkomma i annat sammanhang.

V. Civila avlöningsreglementets tillämplighet.

Ifråga om civila avlöningsreglementets tillämplighet, så vitt angår provinsialläkare och distriktsveterinärer, har 1936 års lönekommitté anført följande:

Enligt det generella stadgandet i civila avlöningsreglementets 59 § 1 mom. c) skulle de av lönekommittén föreslagna nya avlöningsbestämmelserna icke äga tillämpning å provinsialläkare eller distriktsveterinär, som anmäler, att han icke vill underkasta sig civila avlöningsreglementets villkor och bestämmelser. I fråga om avlöningsförmåner för tjänstemän i allmänhet, som eventuellt komme att göra dylik anmälan, anfördes i propositionen nr 263 1938 med förslag till civilt avlöningsreglemente (sid. 148), att dessa tjänstemän syntes böra bibehållas vid den rätt till lön och övriga förmåner, som reglerades genom nu gällande avlöningsreglementen. I vad mån de därutöver borde äga rätt till förmåner, som icke vore garanterade genom avlöningsreglementena men som enligt riksdagens beslut för närvarande utginge, bleve beroende på särskilt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen. I

anslutning till hittillsvarande praxis vid genomförande av nya löneregleringar syntes emellertid de tjänstemän, som icke ville övergå på det nya avlöningsreglementet, tillsvidare böra få — efter sedvanlig årlig prövning — behålla dyrtidstillägg men däremot ej berättigas uppbära de förmåner av provisorisk natur, som beviljats i avvaktan på ny lönereglering, nämligen provisoriskt dyrtidstillägg och provisorisk avlöningsförstärkning. Mot detta uttalande gjorde riksdagen ingen erinran.

I enlighet med detta uttalande skulle sålunda även provinsialläkare eller distriktsveterinär, som anmäler sig vilja kvarstå å nu gällande avlöningsbestämmelser, åga i fortsättningen åtnjuta lön enligt nu gällande löneplaner ävensom dyrtidstillägg därå, i den mån riksdagen för varje år så beslutar. Rätten att kvarstå på de äldre lönebestämmelserna innebär emellertid enligt avlöningsreglementena icke någon rätt att bibehållas vid oförändrad placering i lönegrupp. På grund av avlöningsreglementenas bestämmelser äro tjänstemännen pliktiga att även under löpande löneregleringsperiod finna sig i en ändrad placering i lönegrupp av vederbörande befattning, och följaktligen är även en tjänsteman, som nu anmäler sig vilja kvarstå på gällande avlöningsbestämmelser pliktig underkasta sig omreglering av lönegruppsplaceringen, ehuru då givetvis på grundval av nu gällande löneplaner.

Emellertid torde denna fråga av särskilda skäl böra bedömas annorlunda beträffande distriktsveterinärerna än när det gäller provinsialläkare. I det föregående har nämnts, hurusom i 1933 års proposition uttalades, att nedflyttning i lönegrupp av distriktsveterinärtjänst syntes böra ske endast vid ombyte av innehavare. På grund av detta uttalande har lönekommittén ansett sig böra förorda, att distriktsveterinär, som icke vill underkasta sig civila avlöningsreglementets bestämmelser, bibehålles vid nuvarande lönegruppsplacering, så länge han kvarstår i veterinärbefattning inom sitt nuvarande distrikt.

I fråga om provinsialläkare finnes icke någon motsvarande anledning till modifikation av den skyldighet, som enligt avlöningsreglementet åvilar dem i detta hänseende. För provinsialläkarnas del kompliceras emellertid spörsmålet därigenom, att den av kommittén förordade omregleringen av lönegruppsplaceringen skall ske på grundval av den föreslagna nya fyrgruppsindelade löneplanen. Kommittén håller för sin del före, att för provinsialläkare, som anmäler sig icke vilja underkasta sig civila avlöningsreglementets villkor och bestämmelser, en omprövning av hans lönegruppsplacering likväl bör ske, givetvis på grundval av nu gällande löneplan. En dylik omprövning skulle följaktligen gå ut på att fastställa den lönegrupp enligt den nu gällande sjugruppsindelade löneplanen, som han i fortsättningen skall tillhöra.

Erhåller provinsialläkare eller distriktsveterinär, som anmält sig vilja kvarstå på nuvarande avlöningsbestämmelser, sedermera efter egen ansökan förflyttning till annat distrikt, blir han givetvis därmed underkastad civila avlöningsreglementet.

Att, på sätt nyss förordats, distriktsveterinärerna försättas i en gynnsammare ställning än provinsialläkarna i fråga om möjligheten att bibehållas vid oförändrad lönegruppsplacering kan givetvis i och för sig betraktas såsom mindre tillfredsställande. Sakligt sett torde näppeligen för distriktsveterinärernas vidkommande föreligga starkare skäl än beträffande provinsialläkarna att säkerställa en valfrihet mellan å ena sidan ett kvarstående å nu gällande lönebestämmelser med oförändrad lönegruppsplacering och å andra sidan en övergång till det nya avlöningsreglementet i förening med eventuell omplacering i lönegrupp. Kommittén har dock vid sitt ställnings-

tagande ansett sig bunden av nyssnämnda uttalande i 1933 års proposition och fördenskull funnit sig nödsakad att för distriktsveterinärerna förorda en dylik valfrihet. Att å andra sidan medgiva en motsvarande rätt för provinsialläkarna har syntts kommittén med hänsyn till eventuella konsekvenser av ett beslut av denna innebörd icke vara att förorda.

Genom att vissa i 2 avd. av civila avlöningsreglementet upptagna paragrafer enligt kommitténs förslag skola äga tillämpning å provinsialläkare och distriktsveterinärer, som övergå till de nya avlöningsbestämmelserna, skulle dessa tjänstemän tillika bliva skyldiga att underkasta sig minskning i, upphörande av eller eljest ändrade bestämmelser rörande i samma paragrafer omförmälda förmåner och ersättningar, i den mån nämligen generellt förbehåll härutinnan gjorts i 59 § 2 mom. Därutöver synes det emellertid kommittén erforderligt och lämpligt, att enahanda förbehåll stadgas även beträffande bestämmelserna i de föreslagna nya 64 och 70 §§.

Lönekommitténs sålunda gjorda uttalanden anser jag mig böra biträda.

VI. Övergångsanordningar.

De allmänna grunder för tjänstemännens övergång till civila avlöningsreglementet, som i enlighet med lönekommitténs förslag upptagits i propositionen 263/1938 (sid. 151 o. f.), synas mig böra äga tillämpning jämväl beträffande provinsialläkare och distriktsveterinärer. Kungl. Maj:t torde böra hos riksdagen utverka generellt bemyndigande att utfärda erforderliga övergångsbestämmelser.

Beträffande avvecklingen av nuvarande barntillägg torde för ifrågavarande tjänstemän böra vidtagas samma anordning, som enligt riksdagens i skrivelse nr 388 år 1938 meddelade beslut skall tillämpas beträffande i civila avlöningsreglementet avsedda tjänstemän i allmänhet.

Hemställan.

I den redogörelse för löneregleringsarbetets omfattning, som lämnades i årets statsverksproposition, framhöll jag, att ett flertal löneregleringsförslag vore avsedda att framläggas för 1939 års riksdag. Utom det samtidigt med statsverkspropositionen anmälda förslaget om lönereglering för landshövdingarna omnämndes därvid förslag om lönereglering för provinsialläkarna och distriktsveterinärerna ävensom för ordinarie lärare m. fl. vid statens undervisningsväsende. Vidare anfördes, att förslag syntes böra föreläggas riksdagen angående lönereglering för vissa professorer vid konsthögskolan. De sålunda omnämnda löneregleringsförslagen komma samtliga att påverka utformningen av den blivande 3 avdelningen i civila avlöningsreglementet. Jag tillåter mig här erinra därom, att jag vid anmälan den 4 januari inne-

varande år av förslag till lönereglering för landshövdingarna (prop. nr 37) framhöll, att paragraferingen av de av mig förordade föreskrifterna rörande landshövdingarnas löneförmåner skulle röna inverkan av sådana ytterligare löneregleringsförslag, som berörde den nyssnämnda avdelningen i avlöningsreglementet. Vidare påpekades i nämnda sammanhang, att därest förslag till författningsbestämmelser då framlades, detta måste medföra ändrad numrering av de sista avdelningarna i avlöningsreglementet, ävensom att denna numrering åter måste ändras vid framläggandet av de övriga löneregleringsförslagen. Dessutom borde såväl det då ifrågavarande löneregleringsförslaget som andra sådana förslag föranleda vissa ändringar av nuvarande 59 §. Sistnämnda fråga syntes mig böra upptagas till behandling i ett sammanhang. Vid de sålunda angivna förhållandena förklarade jag mig icke beredd att för det dåvarande framlägga förslag till ändring i civila avlöningsreglementet, avsett att underställas riksdagens prövning.

Med hänsyn till att de av mig i nämnda sammanhang angivna förhållandena äga giltighet jämväl beträffande det av mig nu förordade löneregleringsförslaget för provinsialläkarna och distriktsveterinärerna, anser jag, att icke heller nu bör för riksdagen framläggas författningsförslag till ändring i civila avlöningsreglementet. I stället hava de avlöningsbestämmelser, som beträffande provinsialläkarna och distriktsveterinärerna äro avsedda att införas i avlöningsreglementet, sammanfattats i ett *förslag till avlöningsbestämmelser för provinsialläkare och distriktsveterinärer, att lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1939*. Förslaget torde såsom bilaga få fogas vid detta protokoll. Av praktiska skäl har i förslaget bibehållits den av kommittén använda uppställningen och paragrafnumreringen; den förordade föreskriften om skyldighet för distriktsveterinär att mot särskild ersättning bestrida veterinärbefattning vid kommunal köttbesiktningsbyrå har betecknats såsom 67 a §. Härmed har emellertid ståndpunkt icke tagits till sättet för bestämmelsernas inordnande i avlöningsreglementet. I förslaget har vidare den särskilda löneplan, som skulle gälla för provinsialläkarna, betecknats såsom »löneplan D» och den särskilda löneplan, som skulle gälla för distriktsveterinärerna, betecknats såsom »löneplan F». Om vid den slutliga utformningen av den blivande 3 avdelningen i civila avlöningsreglementet befinnes lämpligt att giva löneplanerna andra beteckningar, bör Kungl. Maj:t vara oförhindrad härtill. I sådant fall bör Kungl. Maj:t jämväl äga vidtaga härav påkallade ändringar i vederbörande personalförteckningar. Kungl. Maj:t torde böra föreslå riksdagen att *dels* godkänna det förslag till avlöningsbestämmelser för provinsialläkare och distriktsveterinärer, som innefattas i bilagan, *dels ock* bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med nämnda förslag förordna på vad sätt dessa bestämmelser skola inordnas i civila avlöningsreglementet.

Under åberopande av vad jag i det föregående anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta att civila avlöningsreglementet skall från och med den 1 juli 1939 äga tillämpning å provinsialläkare och distriktsveterinärer;

dels godkänna det förslag till avlöningsbestämmelser för ifrågavarande befattningshavare, som innefattas i förberörda, vid detta protokoll fogade bilaga;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående angivits, förordna, på vad sätt de i nämnda bilaga innefattade bestämmelserna skola inordnas i civila avlöningsreglementet;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser rörande provinsialläkares och distriktsveterinärers övergång till civila avlöningsreglementet;

dels ock besluta, att barntillägg skola övergångsvis utgå enligt av mig förordade grunder.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

R. Wærneman.

Bilaga.

Förslag

till

avlöningsbestämmelser för provinsialläkare och distrikts-
veterinärer, att lända till efterrättelse från och med
den 1 juli 1939.

3 avd. Tjänstemän, som åtnjuta lön enligt särskild löneplan eller
eljest enligt särskilda bestämmelser.

1 kap. Provinsialläkare.

58 §.

För befattning såsom provinsialläkare utgår lön enligt nedanstående löne- Lönepän.
plan.

Lönepän D.

Löneklass	L ö n e g r u p p			
	I	II	III	IV
1	7,725	8,775	9,825	10,875
2	8,220	9,270	10,320	11,370
3	8,715	9,765	10,815	11,865
4	9,210	10,260	11,310	12,360

59 §.

1 mom. För provinsialläkares placering i löneklass skola bestämmelserna i 7 § äga motsvarande tillämpning. Inom löneklass bestämmes lönebeloppet efter den lönegrupp, till vilken befattningen blivit hänförd. Lönegrupper och löne-
klasser m. m.

Provinsialläkarbefattningarnas fördelning å de olika lönegrupperna fast-
ställas av Kungl. Maj:t.

2 mom. Har den, som tillträder provinsialläkarbefattning, dessförinnan antingen innehaft annan statlig befattning eller bestritt förordnande med vikariatslön eller ock innehaft kommunal befattning eller i annan icke statlig anställning utfört arbete av allmännyttig natur, må Kungl. Maj:t kunna, i anslutning till de i 8 § 3 och 4 mom. innefattade grunderna, medgiva placering i högre löneklass än den, till vilken befattningshavaren enligt bestämmelserna i 7 § 1 mom. eljest skolat hänföras.

60 §.

Förening av tjänster m. m. Fråga om tillstånd, varom förmåles i 4 § 2 mom., prövas beträffande provinsialläkare av medicinalstyrelsen.

61 §.

Skyldighet att bestrida läkarbefattning vid vissa sjukvårdsanstalter m. m. Provinsialläkare skall, om han därtill med medicinalstyrelsens medgivande förordnas, vara skyldig att mot särskild ersättning bestrida befattning eller uppdrag såsom läkare vid sjukvårdsanstalt inom distriktet, vilken tillhör eller åtnjuter bidrag av staten, landsting eller kommun, samt vid distriktsdispensär och annan statsunderstödd inrättning för förlossningsvård inom distriktet än barnbördsavdelning vid lasarett. Under enahanda förutsättningar är provinsialläkare jämväl skyldig att biträda vid förebyggande mödra- och barnavård inom distriktet.

Kan överenskommelse ej träffas om ersättning för befattning eller uppdrag, varom här är fråga, skall ersättningen bestämmas av medicinalstyrelsen.

62 §.

Tillämpning av vissa bestämmelser i 2 avd. Bestämmelserna i 10—18, 20, 22—24 samt 28—40 §§ skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse beträffande provinsialläkare. Härvid skall så anses, som om sådan tjänsteman tillhörde lönegraden A 25. Tillika iakttages, *dels* att provinsialläkare må kunna medgivas rätt att i följd åtnjuta icke blott semester för löpande år utan jämväl återstående semester för nästföregående år, *dels* att provinsialläkare, som åtnjuter semester eller tjänstledighet, skall till vikarien avstå det arvode enligt provinsialläkaretaxa, vilket belöper å de av vikarien verkställda tjänstegöromålen, *dels* ock att med de i 13 § 3 mom. omförmälda kurserna likställas medicinska fortsättningskurser samt för provinsialläkare avsedda utbildnings- och repetitionskurser.

63 §.

Ersättning vid vissa vikariat. 1 mom. Till provinsialläkare, vilken förordnas att såsom vikarie uppehålla förste provinsialläkarbefattning eller, utan att fråga är om vikariat, bestrida göromål, som eljest ankomma på sådan befattning, utgår särskild ersättning enligt medicinalstyrelsens bestämmande med högst 12 kronor för dag.

Till provinsialläkare, vilken förordnas att jämte egen tjänst bestrida provinsialläkarbefattning i angränsande distrikt, utgår särskild ersättning med 8 kronor för dag.

Förordnas provinsialläkare att såsom vikarie uppehålla annan befattning än här ovan sägs eller erhåller han förordnande att bestrida vikariat i fall, som avses i 17 §, skall ersättning för vikariatet bestämmas av Kungl. Maj:t.

2 mom. Förordnas tjänsteman med lön enligt allmän löneplan att såsom vikarie bestrida provinsialläkartjänst, bestämmes ersättning för vikariatet av Kungl. Maj:t.

64 §.

Bostad m. m. Provinsialläkare i distrikt, där särskild bostad är av distriktet eller däri ingående kommun eller kommuner för läkaren anordnad och av länsstyrelsen, efter förste provinsialläkarens hörande, godkänd, är skyldig att förhyra densamma till belopp, som, där överenskommelse ej kan träffas, fastställas av länsstyrelsen.

Innehavare av dylik bostad eller, om han avlidit, hans dödsbo åligger att till vikarie eller efterträdare på provinsialläkartjänsten mot skälig ersättning

upplåta till bostaden hörande mottagningsrum och, i den omfattning som kan finnas lämpligt, tillhandahålla honom bostadsutrymme.

Är bostad, varom i första stycket förmåles, kostnadsfritt upplåten åt provinsialläkaren, skall tillhandahållande av mottagningsrum och bostadsutrymme ske utan ersättning.

I fråga om avträdande av bostad, som här avses, skall vad i 43 § 1 mom. stadgas äga motsvarande tillämpning.

Jämväl i det fall, att bostad för provinsialläkaren icke finnes anordnad, är denne vid honom beviljad semester eller tjänstledighet skyldig att, där så påkallas och omständigheterna sådant medgiva, mot skälig ersättning tillhandahålla vikarie nödigt mottagningsrum.

2 kap. Distriktsveterinärer.

65 §.

För befattning såsom distriktsveterinär utgår lön enligt nedanstående löneplan. Löneplan.

Löneplan F.

Löneklass	L ö n e g r u p p						
	I	II	III	IV	V	VI	VII
1	4,050	4,446	4,842	5,238	5,634	6,030	6,426
2	4,278	4,674	5,070	5,466	5,862	6,258	6,654
3	4,596	4,992	5,388	5,784	6,180	6,576	6,972
4	4,926	5,322	5,718	6,114	6,510	6,906	7,302
5	5,256	5,652	6,048	6,444	6,840	7,236	7,632

66 §.

1 mom. För distriktsveterinärs placering i löneklass skola bestämmelserna i 7 § äga motsvarande tillämpning. Inom löneklass bestämmes lönebeloppet efter den lönegrupp, till vilken befattningen blivit hänförd. Lönegrupper och löneklasser m. m.

Distriktsveterinärbefattningarnas fördelning å de olika lönegrupperna fastställas av Kungl. Maj:t.

2 mom. Har den, som tillträder distriktsveterinärbefattning, dessförinnan antingen innehaft annan statlig befattning eller bestritt förordnande med vikariatslön eller ock innehaft kommunal befattning eller i annan icke statlig anställning utfört arbete av allmännyttig natur, må Kungl. Maj:t kunna, i anslutning till de i 8 § 3 och 4 mom. innefattade grunderna, medgiva placering i högre löneklass än den, till vilken befattningshavaren enligt bestämmelserna i 7 § 1 mom. eljest skolat hänföras.

67 §.

Med distriktsveterinärtjänst må kunna förenas kommunal befattning, som avses i 4 § 1 mom. Förening av tjänster m. m.

Fråga om tillstånd, varom förmåles i 4 § 2 mom., prövas beträffande distriktsveterinär av medicinalstyrelsen.

67 a §.

Skyldighet att bestrida veterinärbefattning vid kommunal köttbesiktningssbyrå. Distriktsveterinär skall, om han därtill av medicinalstyrelsen förordnas, vara skyldig att mot av styrelsen godkänd ersättning bestrida jämväl veterinärbefattning vid kommunal köttbesiktningssbyrå, belägen inom veterinärens distrikt vid eller i närheten av veterinärens station.

68 §.

Tillämpning av vissa bestämmelser i 2 avd. Bestämmelserna i 10—18, 20, 22—24 samt 28—40 §§ skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse beträffande distriktsveterinär. Härvid skall så anses, som om sådan tjänsteman tillhörde lönegraden A 15. Tillika iakttagas, dels att distriktsveterinär må kunna medgivas rätt att i följd åtnjuta icke blott semester för löpande år utan jämväl återstående semester för nästföregående år, dels att distriktsveterinär, som åtnjuter semester eller tjänstledighet, skall till vikarien avstå det arvode enligt veterinärtaxa, vilket belöper å de av vikarien verkställda tjänstegöromålen, dels att med de i 13 § 3 mom. omförmälda kurserna likställas för distriktsveterinärer avsedda utbildnings- och repetitionskurser, dels ock att med svårare smittsam sjukdom, som i 14 § 2 mom. avses, jämställas sådan sjukdom, som enligt gällande epizootilag skall föranleda anmälan till vederbörande myndighet.

69 §.

Ersättning vid vissa vikariat. 1 mom. Till distriktsveterinär, vilken förordnas att såsom vikarie uppehålla länsveterinärbefattning eller, utan att fråga är om vikariat, bestrida göromål, som eljest ankomma på sådan befattning, utgår särskild ersättning enligt medicinalstyrelsens bestämmande med högst 10 kronor för dag.

Till distriktsveterinär, vilken förordnas, att jämte egen tjänst bestrida distriktsveterinärbefattning i angränsande distrikt, utgår särskild ersättning med 5 kronor för dag.

Förordnas distriktsveterinär att såsom vikarie uppehålla annan befattning än här ovan sägs eller erhåller han förordnande att bestrida vikariat i fall, som avses i 17 §, skall ersättning för vikariatet bestämmas av Kungl. Maj:t.

2 mom. Förordnas tjänsteman med lön enligt allmän löneplan att såsom vikarie bestrida distriktsveterinärtjänst, bestämmas ersättning för vikariatet av Kungl. Maj:t.

70 §.

Skyldighet att tillhandahålla expeditionslokal m. m. Distriktsveterinär, som åtnjuter semester eller tjänstledighet, är skyldig att, där så påkallas och omständigheterna sådant medgiva, mot skälig ersättning tillhandahålla vikarie nödig expeditionslokal.